

MENTAMÁLARÁÐIÐ
INNANHÝSIS

Løgtingið
Tinghúsvetur 1-3
100 Tórshavn

Dagfesting: 4. mars 2015
Tygara ref.:
Máttal: 12/00113-98

Løgtingsmál nr.xx/2014: Uppskot til løgtingslóg um musealt virkseimi (Museumslógin)

Uppskot

til

**løgtingslóg um musealt virkseimi
(Museumslógin)**

Kapittul 1

Øki lógarinnar og virkseimi

§ 1. Um ikki annað er ásett, er løgtingslógin galdandi fyri landssøvn við musealum virkseimi undir Mentamálaráðnum, landssøvn undir øðrum aðalráðum, sum sambært regluverki sínum hava musealar uppgávur og søvn, sum eru landsgóðkend sbrt. hesi løgtingslóg.

§ 2. Uppgávan hjá landssøvnum og landsgóðkendum søvnum er gjøgnum innsavning, skráseting, varðveiting, gransking og miðlan, sum eru sínámillum samanknýttar uppgávur, úr heimligum og alheimsligum sjónarhorni

- 1) at gera vitan um mentanararv og náttúruarv Føroya tíðarbæra, atkomuliga og viðkomandi,
- 2) at menna nýtslu og týdning av mentanararvi og náttúruarvi fyri borgaran og samfelagið og
- 3) at tryggja mentanararv og náttúruarv til framtíðar nýtslu.

Stk. 2. Søvn, sum eru góðkend til at hava avmarkað musealt virkseimi sbrt. § 10, stk. 2, hava ikki gransking og virka einans úr heimligum sjónarhorni.

Stk. 3. Landssøvn og landsgóðkend søvn skulu samstarva um uppgávarnar, sum eru nevndar í stk. 1.

Stk. 4. Mentanarsøgulig søvn lýsa broyting, fjølbroytni og gongdina í lívskorum hjá fólki frá elstu tíðum til dagin í dag.

Stk. 5. Náttúrusøgulig søvn lýsa náttúruna, tað náttúrusøguligu gongdina, nútíðar umhvørvi og samspælið millum náttúru og fólk.

Stk. 6. Listasøvn lýsa myndlistasøgu, nútíðar yvirbragd í listini og fagurfrøðiliga og fatanarlíga vav hennara.

**Kapittul 2
Landssøvn**

§ 3. Landssøvn stovna og halda umboðandi samlingar fyri alt landið viðvíkjandi mentanarsøgu, náttúrusøgu og list.

§ 4. Fornminnissavnið hjá Søvnum Landsins er mentanarsøguliga savn landsins og høvuðssavn, sbr. § 9. Uppgávan hjá mentanarsøguliga savni landsins er at lýsa mentan í Føroyum og bundinskap hennara at mentanum heimsins.

MENTAMÁLARÁÐIÐ

INNANHÝSIS

Stk. 2. Mentanarsøguliga savn landsins skal stovna og halda umboðandi samlingar fyri mentanarsøgu í Føroyum.

Stk. 3. Mentanarsøguliga savn landsins skal sjónliggera og perspektivera samlingarnar gjøgnum millumtjóða samstarv.

Stk. 4. Samlingarnar hjá mentanarsøguliga savni landsins eru støði undir gransking og almenna upplýsingarvirkseminum hjá savninum.

Stk. 5. Fornminnissavnið hjá Søvnum Landsins varðar av fornfrøðiligum kanningum á sjógvi og landi.

§ 5. Náttúrugripasavnið hjá Søvnum Landsins og jarðfrøðiliga savnið hjá Jarðfeingi eru náttúrusøguligu søvn landsins og høvuðssøvn, sbr. § 9. Uppgávan hjá náttúrusøguligu søvnunum er at lýsa náttúruna frá upphavi til okkara tíð.

Stk. 2. Náttúrusøguligu søvnini skulu stovna og halda umboðandi samlingar fyri føroyska náttúru innan djórafrøði, plantufrøði og jarðfrøði.

Stk. 3. Náttúrusøguligu søvnini skulu sjónliggera og perspektivera samlingarnar gjøgnum millumtjóða samstarv.

Stk. 4. Samlingarnar hjá náttúrusøguligu søvnum landsins eru støði undir gransking og almenna upplýsingarvirkseminum hjá søvnunum.

§ 6. Listasavn Føroya er listasavn landsins og høvuðssavn, sbr. § 9. Uppgávan hjá listasavni landsins er at lýsa føroyska myndlist og myndlist, sum er viðkomandi fyri landið, í fortíð og nútíð.

Stk. 2. Listasavn landsins skal stovna og halda umboðandi samlingar fyri føroyska myndlist.

Stk. 3. Listasavn landsins skal sjónliggera og perspektivera samlingarnar gjøgnum millumtjóða samstarv.

Stk. 4. Samlingarnar hjá listasavni landsins eru støði undir gransking og almenna upplýsingarvirkseminum hjá listasavninum.

§ 7. Landssøvn luttaka í landsumfevnandi samstarvi við landsgóðkendum søvnini, sbrt. § 2, stk. 3.

Stk. 2. Landsstýrismaðurin ger nærri reglur um samstarv millum landssøvn og landsgóðkend søvn um musealt virksemin, innsavning, skráseting, gransking og miðlan.

§ 8. Landssøvn kunnu í serligum førum eftir góðkenning frá landsstýrismanninum skilja út lutir úr samlingunum.

§ 9. Høvuðssøvn hjá landinum veita landsgóðkendum søvnum museumsfakliga vegleiðing. Landsstýrismaðurin kann áseta nærri reglur um museumsfakliga vegleiðing.

Stk. 2. Landssøvn varða av serligum konserveringsuppgávum, sum tey ella tey landsgóðkendu søvnini hava.

Landsstýrismaðurin kann áseta nærri reglur um serligar konserveringsuppgávur hjá søvnum og landsgóðkendum søvnum.

Stk. 3. Útreiðslur til serligar konserveringsuppgávur verða goldnar av tí savninum, sum hevur skrásett lutin ella verkið í samlingum sínum.

Kapittul 3 Landsgóðkend søvn

§ 10. Landsstýrismaðurin kann veita einum savni landsgóðkenning til stuðulsveiting við tí endamáli, at savnið tekur sær av museumsfakligu ábyrgdini av einum evnisøki ella landafrøðiliga avmarkaðum virkseminisøki sbrt. § 2, stk. 1, í tí landsumfevnandi savnssamstarvinum sbrt. § 2, stk. 3.

Stk. 2. Landsstýrismaðurin kann veita einum savni landsgóðkenning til stuðulsveiting við tí endamáli, at savnið museumsfakliga avmarkað tekur sær av einum evnisøki ella landafrøðiligum virkseminisøki sbrt. § 2, stk. 2, í tí landsumfevnandi savnssamstarvinum sbrt. § 2, stk. 3.

Stk. 3. Landsstýrismaðurin ásetur nærri reglur um landsgóðkenning sbrt. stk. 1 og stk. 2, harundir um, hvussu landsgóðkend

MENTAMÁLARÁÐIÐ

INNANHÝSIS

søvn halda samlingar, sum tey varða av vegna samfelagið í samsvari við altjóða ásetingar.

Stk. 4. Um eitt savn hevur fingið landsgóðkenning sbrt. § 11, stk. 1 ella stk. 2, kann landsstýrismaðurin veita tí stuðul til rakstur av savninum. Stuðulin verður veittur sbrt. § 12.

Stk. 5. Landsstýrismaðurin kann taka aftur eina landsgóðkenning, um so er, at savnið ikki livir upp til treytirnar, sum eru ásettar í § 11.

Stk. 6. Um eitt landsgóðkent savn ikki lýkur treytirnar sbrt. § 11, stk. 1 ella stk. 2 fyri at vera landsgóðkent, ger landsstýrismaðurin av eftir samráðing við høvuðsstuðulsveitarar savnsins, hvussu áhugamál almenningsins í samlingunum skulu tryggjast.

§ 11. Fyri at fáa landsgóðkenning eftir § 10, stk. 1, skal savnið lúka hesar treytir:

- 1) Savnið skal vera kommunalt ella sjálveigandi ella átt av einum felag, hvørs endamál er savnsrakstur. Landsstýrismaðurin kann krevja, at savnið í mest møguligan mun fyrisitingarliga og fíggjarliga er skilt frá øðrum stovnum.
- 2) Evnisøki ella landafrøðiliga virkseisøki savnsins og broytingar í tí skulu góðkennast av landsstýrismanninum. Góðkenningin er treytað av, at evnisøkið ella landafrøðiliga virkseisøkið hevur týdning í landshøpi og ikki framman undan er eftiransað av landssøvnunum ella øðrum landsgóðkendum savni.
- 3) Viðtøkur savnsins skulu góðkennast av høvuðsstuðulsveitarum savnsins. Landið er ikki at rokna sum høvuðsstuðulsveitari hjá landsgóðkendum søvnum. Evnisøkið ella landafrøðiliga virkseisøkið hjá savninum skal vera ásett í viðtøkunum.
- 4) Í nevnd savnsins skal í minsta lagi eitt umboð umboða

høvuðsstuðulsveitararnar. Nevndin velur ikki sjálv nýggjar limir.

- 5) Savnið skal hava eitt nøktandi støði viðvíkjandi hølismstøðum, sum skulu góðkennast av høvuðssavni.
- 6) Fíggjargrundarlag savnsins skal gera tað gjørligt at halda eitt nøktandi dygdarstøði viðvíkjandi museumsfakligum og fyrisitingarligum førleika, soleiðis at savnið kann røkja uppgávur sínar sbrt. § 2, stk. 1.
- 7) Savnsleiðarin skal hava viðkomandi museumsfakligan førleika. Starvsfólk skulu hava fakliga útbúgving, sum samsvarar við evnisøkið, sum savnið hevur museumsfakliga ábyrgd av.
- 8) Savnið skal taka ímóti og fylgja vegleiðing frá høvuðssavni sbrt. § 9, stk 1.
- 9) Savnið skal luttaka í landsumfevnandi samstarvi saman við landssøvnunum sbrt. § 2, stk. 3.
- 10) Savnið má ikki skilja lutir úr samlingunum til onnur enn landssøvn og onnur landsgóðkend søvn, uttan so, at landsstýrismaðurin gevur loyvi til tess.
- 11) Savnið skal so hvørt lata inn yvirtil lutir og skjalfesting til miðsavnaðu skráirnar, sum landsstýrismaðurin fyriskipar, sbrt. § 22.
- 12) Savnið skal vera opið fyri almenninginum við framman undan kunngjördum upplatingartíðum.
- 13) Savnið skal geva skúlanæmingum, sum vitja savnið í sambandi við undirvísingina, atgongd uttan kostnað.
- 14) Savnið skal leggja seg eftir at veita best møguligar umstøður til fólk við serligum tørvi og at miðla til børn og ung.
- 15) Savnið skal á hvørjum ári senda inn rakstrarætlan, roknskap og frágreiðing um virkseisøki til høvuðsstuðulsveitararnar og landsstýrismannin.

Stk. 2. Fyri at fáa landsgóðkenning eftir § 10, stk. 2, skal savnið lúka treytirnar í stk. 1, tó ikki treytirnar í pkt. 6 og 7.

MENTAMÁLARÁÐIÐ

INNANHÝSIS

Stk. 3. Landsstýrismaðurin kann gera nærri reglur um virksemi hjá landsgóðkendum søvnum sambært hesi løgtingslóg.

§ 12. Landsstýrismaðurin kann veita árligan stuðul til rakstur av søvnum, sum eru landsgóðkend eftir § 10, stk. 1 ella stk. 2.

Stk. 2. Stuðulin verður ásettur við støði í játtanini, sum á løgtingsfíggarlógini er sett av til endamálið og kann í mesta lagi vera 60% av góðkendum rakstrarútreiðslum.

Stk. 3. Góðkendar rakstrarútreiðslur fevna um lønir og vanligan rakstur av savninum annars, tó ikki um húsaleiguútreiðslur og útreiðslur til veðhaldsrentur og avdrøg.

Stk. 4. Landsstýrismaðurin kann veita søvnum, sum eru landsgóðkend sbrt. § 10, stk. 1, serligan rakstrarstuðul, um savnið hevur virksemi av serligum musealum týdning fyri landið, harundir í sambandi við, at savnið tekur sær av einum museumsfakligum serøki.

Stk. 5. Landsstýrismaðurin ásetur nærri reglur um grundarlag fyri áseting og útgjaldi av stuðli til landsgóðkend søvn og um umsjón, herundir eftirlit, fíggarætlanir, roknskapir og grannskoðan.

§ 13. Gevst eitt landsgóðkent savn við virksemi sínum, ger landsstýrismaðurin av, eftir samráðing við høvuðsstuðulsveitara savnsins, hvussu verða skal við samlingum savnsins.

Stk. 2. Um viðtøkur savnsins víkja frá ásetingini í stk. 1, skal hetta góðkennast av landsstýrismanninum.

Kapittul 4 Museumsnevnd

§ 14. Landsstýrismaðurin kann tilnevna eina museumsnevnd.

Stk. 2. Museumsnevndin skal veita landsstýrismanninum ráðgeving um menning av museumsøkinum.

Stk. 3. Landsstýrismaðurin ásetir nærri reglur um museumsnevndina, harundir

uppgávur hjá nevndini, tal av limum og hvussu hon er samansett.

Kapittul 5 Menning av museumsøkinum

§ 15. Landsstýrismaðurin kann veita stuðul til menning av museumsøkinum við ræðisupphæddum, harundir stuðul til søvnini at ognar sær fastogn, verk og lutir.

Stk. 2. Landsstýrismaðurin ásetur nærri reglur fyri málsviðgerð, t.d. viðgerð av umsóknum og treytum fyri, hvussu stuðulin verður nýttur umframt reglur um eftirlit, fíggarætlanir, roknskapir og grannskoðan.

Kapittul 6 Serligar ásetingar

§ 16. Eitt savn má ikki útvega sær ein lut, um luturin er útfluttur úr øðrum landi í stríð við lóggávuna í landinum, og um viðurskiftini eru umfatað av einum altjóða sáttmála, sum viðkomandi land og Føroyar hava tikið undir við.

Stk. 2. Um ein útvegan er farin fram í stríð við stk. 1, skal luturin berast aftur í samsvari við altjóða sáttmálan, sum er nevndur í stk. 1.

Kapittul 7 Roknskapur og grannskoðan

§ 17. Stuðul, sum verður veittur sbrt. hesi løgtingslóg, skal fylgja reglunum fyri roknskaparhaldi landsins.

§ 18. Landsstýrismaðurin kann biðja um meira tilfar frá stuðulsmóttakarunum til nýtslu hjá Landsgrannskoðanini í sambandi við neyvvari roknskapargjøgnumgongd.

§ 19. Stuðul eftir hesi løgtingslóg kann útgjaldast sum forskot.

§ 20. Veittar tilsagnir detta burtur, og útgoldin stuðul kann verða kravdur afturgoldin við árslok árið eftir, at tilsøgnin

MENTAMÁLARÁÐIÐ

INNANHÝSIS

varð givin, um stuðulsmóttakarinn ikki longur lýkur treytirnar fyri at faa stuðul, ella ikki er førur fyri at fremja avtalaða virkseimið á nøktandi hátt. Útgoldin stuðul kann eisini verða kravdur afturgoldin, um avlop er í mun til avtalaða virkseimið.

Stk. 2. Øll krøv sambært stk. 1 kunnu saman við innheitingarkostnaði verða innheintað við panting. TAKS fremur pantingina eftir reglunum í skattalógini fyri innkrevjing av skattum.

Kapittul 8 Fyrisiting

§ 21. Landsstýrismaðurin kann í kunngerð heimila einum stýri at útinna tær heimildir, sum í hesi løgtingslóg liggja hjá landsstýrismanninum. Landsstýrismaðurin ásetur nærri reglur um stýrisuppgávarnar.

Stk. 2. Landsstýrismaðurin kann áseta reglur um atgongd til at kera avgerðir, sum eru tiknar sambært heimildum eftir stk. 1, harundir at avgerðir ikki skulu kunna leggjast fyri landsstýrismannin.

§ 22. Landsstýrismaðurin skipar fyri miðsavnaðum skráum fyri mentanarsøgu, náttúrusøgu og list. Landsstýrismaðurin ger hesar skráir tøkjar hjá almenninginum og viðkomandi myndugleikum.

Kapittul 9 Skiftisreglur og gildiskoma

§ 23. Henda løgtingslóg kemur í gildi 1. januar 2016.

Stk. 2. Samstundis fara úr gildi løgtingslóg nr. 32 frá 2. mai 1952 um fornminnissavn, løgtingslóg nr. 26 frá 17. august 1955 um náttúrugripasavn og løgtingslóg nr. 17 frá 9. mai 1972 um bygdasøvn við mentunarsøguligum týðningi.

Stk. 3. Bygdasøvn, sum eru góðkend sum stuðulssøkjandi stovnur sbrt. løgtingslóg nr. 17 frá 9. mai 1972 um bygdasøvn við mentunarsøguligum týðningi, hava landsgóðkenning til stuðulsveiting sbrt. § 10, stk. 2, í hesi løgtingslóg. Eisini hava tey rætt til stuðul til húsaleigu í eini skiftistíð upp á 2 roknskaparár frá tí at henda løgtingslóg kemur í gildi.

Kap. 1. Almennar viðmerkingar

Inngangur - Endamálið við lógaruppskotinum og innihald

Við støði í hugsjón um, at mentanararvur og náttúruarvur Føroya fólks eru týðandi liðir í arvi heimsins og skal varðveitast til frama fyri nútíðar og framtíðar ættarlið, er endamálið við løgtingslógini at stimbra musealt virkseimi í Føroyum og tryggja, at eitthvørt savn, ið virkar eftir henni, hevur ein virknan og viðkomandi leiklut í varðveitingini og stimbranini av mentanararvinum og náttúruarvinum og er ein kelda til íblástur, gransking, lærdóm og fragd og veitir tænastr, sum eru tøkjar hjá øllum.

Tann grundleggjandi uppgávan hjá søvnum við musealum virkseimi er at geva fólkinum atgongd til mentanar- og náttúruarvin, harundir at lýsa ta mentanarsøguligu og náttúrusøguligu gongdina í Føroyum og í heiminum kring okkum. Uppgávan verður loyst gjøgnum framsýningar- og miðlanararbeiðið, sum søvnini gera, gjøgnum gransking og vísindaligu skjalfesting teirra og varðveiting og skráseting teirra av lutum við meira.

MENTAMÁLARÁÐIÐ

INNANHÝSIS

Við lógaruppskotinum verður miðað eftir at geva søvnunum betri karmar at loysa hesar uppgávur og at stimbra virksemini hjá søvnunum. Málið er, at mentanarsøgulig søvn, náttúrusøgulig søvn og listasøvn skulu menna leiklut sín sum deplar fyri vitan og uppliving, og harvið koma við íkasti til útbúgvingarligu og mentanarligu menningina av samfelagnum.

Í lógaruppskotinum verður støði tikið í verandi savnsskipan, men fyri at fremja menning verður skipað fyri einum landsumfatandi museumsfakligum samstarvi og móguleikum fyri professionalisering av landsgóðkendum søvnum. Eisini verður hildið fast um, at tiltøk at stovna og reka nýggj søvn skulu koma frá lokalari síðu.

Tær týðningarmestu broytingarnar í lógaruppskotinum í mun til verandi skipan eru:

- Áseting um trý sløg av søvnum, nevniliga landssøvn, landsgóðkend søvn við fullari musealari ábyrgd av einum evnisøki ella landafrøðiligum virksemissøki, og søvn, sum eru landsgóðkend til at hava avmarkaða museala ábyrgd av einum evnisøki ella landafrøðiligum virksemissøki, t.e. ikki í fullan mun virka musealt. Herd dygdarkrøv til landsgóðkend søvn við fullum musealum virksemini og styrking av fíggjargrundarlagi teirra.
- Lýsing av teimum ymisku sløgnum av søvnum, t.e. mentanarsøgulig søvn, náttúrusøgulig søvn og listasøvn. Latið verður upp fyri, at leikluturin hjá náttúrusøguligum søvnum og listasøvnum verður styrktur.
- Dagförd stuðulsskipan.
- Betri karmar fyri menning við móguleika fyri skipan av ráðgevandi museumsnevnd og áseting av ræðisupphæddum.
- Áherðsla á atlitid til atkomuligheit hjá børnum og fólki við serligum tørvi.

Galdandi lóggáva

Galdandi lóggáva á savnsøkinum er:

- Løgtingslóg nr. 32 frá 2. mai 1952 um fornminnissavn, sum seinast broytt við løgtingslóg nr. 24 frá 9. apríl 1964.
- Løgtingslóg nr. 26. Frá 17. august 1955 um Føroya Náttúrugripasavn, seinast broytt við løgtingslóg nr. 66 frá 10. mai 2000.
- Løgtingslóg nr. 17 frá 9. mai 1972 um bygdasøvn við mentunarsøguligum týðningi, sum broytt við løgtingslóg nr. 88 frá 17. juli 1986.

Løgtingslóg nr. 32 frá 2. mai 1952 um fornminnissavn og løgtingslóg nr. 26. Frá 17. august 1955 um Føroya Náttúrugripasavn eru stovnslógir, ímeðan løgtingslóg nr. 17 frá 9. mai 1972 um bygdasøvn við mentunarsøguligum týðningi er ein rammulóg fyri musealt virksemini hjá stuðulssøkjandi søvnum. Eingin lóg er galdandi fyri virksemini hjá listasøvnum og náttúrugripasøvnum, øðrum enn Føroya Náttúrugripasavni. Listasavn Føroya virkar ikki eftir løgtingslóg, men er skipað sum sjálvsognarstovnur við rakstrarjáttan á løgtingsfíggjarlógini og virkar eftir reglugerð, sum landsstýrismaðurin góðkennir.

Í sambandi við virksemini hjá søvnunum skal eisini verða víst á hesar lógir:

- Løgtingslóg nr. 19 frá 16. september 1948 um friðan av fornminnum og bygningum, sum seinast broytt við løgtingslóg nr. 11 frá 19. apríl 1972.
- Løgtingslóg nr. 92 frá 21. desember 2004 um vernd av fornlutum í havinum.
- Løgtingslóg nr. 14 frá 28. februar 2013 um mentanarsøgulig skip.

MENTAMÁLARÁÐIÐ

INNANHÝSIS

- Løgtingslóg nr. 48 frá 9. juli 1970 um náttúrufriðing, sum seinast broytt við løgtingslóg nr. 110 frá 29. juni 1995.
- Anordning nr. 888 fra 8. december 1999 om ikrafttræden for Færøerne af lov om folkekirkens kirkebygninger.

Bakstøðið undir lógaruppskotinum

Tað museala virkseimið í Føroyum virkar eftir lógum, sum ikki eru dagfórdar leingi. Lógin um Føroya Fornminnissavn varð seinast broytt í 1964, men talan var einans um smávegis broyting í mun til upprunalógina frá 1952. Lógin um Føroya Náttúrugripasavn frá 1955 varð seinast broytt í 2000 í sambandi við, at jarðfrøðisavnið, sum var ein deild í Náttúrugripasavninum, varð flutt til Oljumálaráðið, sum seinni er vorðið til Jarðfeingi. Bygdasavnslógin frá 1972 er seinast broytt í 1986 við umfatandi broyting av stuðulsskipanini. Síðan eru eisini settar í gildi aðrar lógir og kunngerðir, sum hava ávirkan á virkseimið hjá landssøvnunum, t.e. Náttúrugripasavninum og Fornminnissavninum.

Í 2011 vórðu landsstovnarnir, sum liggja undir Mentamálaráðnum, t.e. Náttúrugripasavnið og Fornminnissavnið, lagdir saman í Søvn Landsins, sum eisini umfata Føroya Landsbókasavn og Føroya Landsskjalasavn.

Heimildargrundarlagið undir hesi samanlegging er avgerð hjá landsstýrismanninum um hetta frá 24. november 2010 um at seta ein stjóra fyri nevndu landsstovnar, við fráboðan um, at fyrisingarligu uppgávarnar hjá hesum stovnum verða fluttar til yvirskipaðu leiðsluna á Søvnnum Landsins. Eisini varð fráboðað, at stjórin á Søvnnum Landsins eisini fær litið upp í hendur myndugleikauppgávarnar sum landsbókavørður, landsskjalavørður og landsantikvarur, sum í løgtingslógunum um stovnarnar vóru lagdar til stjórnar. Samstundis varð boðað frá, at lóggávan fór at verða dagfórd samsvarandi.

Uppskotið um museumslog er dagføring av lóggávuni á tí museala økinum samsvarandi hesum.

Meginendamálið við lógaruppskotinum er at skipa tað museala virkseimið í Føroyum undir einum og sama karmi, bæði musealt virkseimi hjá søvnnum hjá landinum og søvnnum, sum landið veitir fíggjarligan stuðul til. Talan er um søvn á tí mentanarsøguliga økinum, náttúrusøguliga økinum og listasøguliga økinum. Endamálið við tí er at samskipa virksemini fyri at tryggja mentanararvin og náttúruarvin, og at sum mest fæst burtur úr íløguni, sum landið ger í tað museala virkseimið, bæði fakliga og fyrisingarliga. Tó verða atlit eisini tikin til, at savnsvirkseimið í landinum í stóran mun er grundað á sjálvboðið virkseimi.

Savnskipan og søvn í Føroyum

Galdandi lóggáva á savnsøkinum viðvíkur tveimum landssøvnnum, sum eru Føroya Fornminnissavn og Føroya Náttúrugripasavn, sum í 2011 vórðu lögð saman í nýggja stovnin Søvn Landsins.

Galdandi lóggáva á savnsøkinum viðvíkur eisini 22 bygdasøvnnum, sum eru Sunnbiar Sóknar Bygdasavn, Vágs Bygdasavn, Porkeris Bygdasavn, Fornminnissavnið á Mýri í Hovi, Tvøroyrar Bygdasavn, Skúvoyar bygdarsavn, Sands Bygdasavn, Skopunar Bygdasavn, Sandavágs Bygdasavn, Miðvágs Bygdasavn, Sørvágs Bygdasavn, Nólsoyar Bygdasavn, Vestmanna Bygdarsavn, Kollafjarðar Bygdasavn, Tórshavnar Býarsavn, Sjóvar Fornminnasavn, Eiðis Bygdasavn, Leirvíkar Bygdasavn, Gøtu Bygdasavn, Bygdasavnið Forni í Runavíkar kommunu,

MENTAMÁLARÁÐIÐ

INNANHÝSIS

Bygdasavnið í Nes kommunu og Norðoya Fornminnissavn. Bygdasøvnini eru øll mentanarsøgulig søvn.

Landið hefur eitt savn afturat, sum áður var undir galdandi savnslóggávu, nevnliga Jarðfrøðisavnið, sum lá undir Náttúrugripasavninum, men í 2000 var flutt til Oljumálaráðið, sum seinni er vorðið til stovnin Jarðfeingi, sum nú liggur undir Vinumálaráðnum.

Umframt hesi eru Listasavn Føroya, sum er sjálvsogvarstovnur og hefur rakstrarjáttan á lógtingsfíggarlógini, og fimm søvn, sum fáa stuðul úr landskassanum, men eru ikki skipað undir galdandi savnslóggávu. Tey eru trý listasøvn, eitt mentanarsøguligt savn og eitt náttúrusøguligt savn, nevnliga hesi: Skálin við Skálá í Vági, Listasavnið á Sandi, Norðoya Listafelag, Felagið Krigssavnið, og Sjósavnið á Argjum.

Musealt virksemi og altjóða leiðreglur

Musealt virksemi er skipað í altjóða samstarvi undir museumsfelagsskapinum ICOM (International Council of Museums), sum er ein NGO-felagsskapur (Non Governmental Organisation) undir UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization). UNESCO varð sett á stovn í 1946 við endamálinum gjøgnum útbúgving, vísindi og mentan at virka fyri friði og tolsemi í heiminum, og Føroyar finga atlimaskap í 2009. Endamálið hjá ICOM er at arbeiða fyri varðveiting av mentanarvinum gjøgnum millumtjóða samstarv og professionalisering av musealum virksemi í øllum heiminum.

Fyri at røkka hesum endamáli hefur ICOM orðað leiðreglur fyri søvn. Talan er um reglur fyri øll søvn í heiminum, sum hava musealt virksemi, og øll, sum arbeiða í tilknýti til søvn við musealum virksemi. Leiðreglurnar hjá ICOM eru tann savnandi tátturin fyri søvn, sama hvar í heiminum tey eru, og hvat tey fevna um. Leiðreglurnar hjá ICOM finnast í føroyskari týðing á heimasíðuni hjá Søvnum Landsins.

Leiðreglurnar hjá ICOM vísa á, hvussu viðurskiptini millum eitt savn, samfelagið tað virkar í og tað einstaka savnstarvsfólkið eiga at vera.

Orsøkin til leiðreglurnar er, at søvn vegna tað almenna hava framhjárætt at innlima lutir, lívfrøðilig sløg ella sýni, ið hava mentanarsøguligan ella náttúrusøguligan týðning, í samlingar sínar, og at tað tí ikki eigur at vera nakar ivi um, at hesir lutir eru væl vardir móti at forfarast, móti privatarari samlaratrond, stuldri, fíggarligari úrnýtslu ella oyðilegging. Eisini hava søvn við musealum virksemi skyldu til at hava samlingarnar atkomuligar hjá almenningi og gransking. Lágmarksstandardur, professionalisering av starvslíðinum og ávísing av samfelagsligu skyldunum hjá søvnum við musealum virksemi eru tí týðandi partur av leiðreglunum.

Í leiðreglunum hjá ICOM verður eitt savn við musealum virksemi soleiðis allýst:

Eitt savn við musealum virksemi er ein varandi stovnur, sum á non-profit støði virkar fyri samfelagið og menning tess, sum er opin fyri almenninginum og savnar, skrásetur, varðveitir, granskar og miðlar materiellan og immateriellan vitnisburð um fólk og umhvørvi teirra. Hetta verður gjørt til frama fyri kanningsvirksemi, útbúgving og til fragd.

MENTAMÁLARÁÐIÐ

INNANHÝSIS

Í hesum liggur eisini, at tær 5 høvuðsuppgávnar í musealum virkseimi, sum eru innsavning, skráseting, varðveiting, gransking og miðlan, eru sínámillum samanknýttar. Hetta merkir, at gransking eigur at vera samanknýtt við og vera grundarlag fyri øðrum uppgávum hjá savninum, men eisini, at innsavning og varðveiting eiga at verða raðfest í mun til týdningin og granskingarlaga og miðlanarlaga menningarmøguleikan, sum ávikavist ein lutur, verk ella sýni hevur.

At kunna røkja tær 5 høvuðsuppgávnar í musealum virkseimi er sostatt eitt altjóða mát fyri musealum virkseimi sambært ICOM.

Leiðreglurnar hjá ICOM umfata etisk evni, sum tað ikki ber til at lóggeva um. Tær umboða tí ein grundleggjandi hugburð, sum eigur at liggja sum grundarlag undir savnslóggávu hjá londum, ið hava limaskap í UNESCO. Leiðreglurnar stuðla soleiðis savnslóggávuni og eru ein vegleiðing um, hvør atferð er hóskaði í tí dagliga arbeiðinum hjá søvnum, bæði hjá stýrum og savnsstarvsfólkum, sama um tey eru starvssett á einum savni ella virka sjálvboðið. Reglurnar eru sostatt galdandi fyri øll, sum reka alment musealt virkseimi, bæði á landsstovnum og landsgóðkendum stovnum í Føroyum.

Non-profit skipan í sambandi við søvn við musealum virkseimi verður í leiðreglunum hjá ICOM allýst soleiðis:

Eitt løggilt felag ella annar juridiskur persónur, hvørs inntøkur (íroknað yvirskot og vinningur) einans verða nýttar til frama fyri felagið og virkseimi tess. Heitið “not-for-profit” hevur sama týdning.

Í leiðreglunum hjá ICOM verða hugtøkini “mentanararvur” og “náttúruarvur” nýtt um tað, sum søvn við musealum virkseimi fáast við. Hugtakið “mentanararvur” verður í leiðreglunum hjá ICOM soleiðis allýst:

Ein og hvør lutur ella hugtak, sum verða mett at hava fagurfrøðiligan, søgufrøðiligan, vísindaligan ella andligan týdning.

Hugtakið “náttúruarvur” verður í leiðreglunum hjá ICOM soleiðis allýst:

Ein og hvør natúrligur lutur, fyribrigdi ella hugtak, sum verða mett at hava vísindaligan týdning ella at vera eitt andligt fyribrigdi.

Museala virkseimið í dag

Fyri at kunna røkja tær 5 høvuðsuppgávnar í musealum virkseimi er neyðugt, at nøktandi førleiki finst á savninum til hesar uppgávur. Faklig serøki krevja fakligan serkunneika og granskingarførleika, og savnstøkniligar uppgávur krevja savnstøkniligan serkunneika.

Á teimum alment fíggaðu søvnunum hevur dentur í mong ár verið lagdur á at kunna røkja tær 5 høvuðsuppgávnar, hóast sigast má, at tey almennu musealu virksemini eru rættiliga smá í mun til musealu virksemini í grannalondunum.

Tey stuðulssøkjandi søvnini í dag eru minni enn landssøvnini, og tey eru sera ymisk í stødd. Summi teirra hava lønt fólk í starvi, ímeðan tey flestu grunda virkseimi sítt á sjálvbodna

MENTAMÁLARÁÐIÐ

INNANHÝSIS

arbeiðsmegi. Eingi serlig krøv verða í dag sett til fakligan førleika. Hóast tey øll hava virksemini, sum liggja til grund fyri tí museala arbeiðinum í landinum, so megna flestu teirra vegna støddina ikki at røkja tær 5 høvuðsuppgávarnar og kunnu sostatt ikki metast sum søvn við musealum virksemini eftir leiðreglunum hjá ICOM. Hesi søvn hava ikki gransking og harvið ikki tann menningarmøguleika, sum granskingin, sum samanknýttur liður í teimum 5 høvuðsuppgávunum, gevur.

Musealu virksemini í Føroyum

Skotið verður upp, at museala virksemini í Føroyum verður bytt upp í trý sløg av søvnum: Landssøvn, landsgóðkend søvn við fullum musealum virksemini sambært reglunum hjá ICOM, og landsgóðkend søvn, sum ikki hava fult musealt virksemini, men verða góðkend at hava avmarkað musealt virksemini, tí tey vegna virksemissøki sítt, tað verið seg landafrøðiliga avmarkað ella evnisliga lýst, verða mett at hava týðning í tí landsumfevnandi savnssamstarvinum, sum lógaruppskotið skipar.

Landssøvn

Landssøvnini eru fyra í tali, nevniliga Listasavn Føroya, jarðfrøðisavnið undir Jarðfeingi, Náttúrugripasavnið og Fornminnissavnið. Av hesum er Listasavn Føroya ein sjálvsognarstovnur, sum landið fíggjar. Jarðfeingi er stovnur undir Vinnumálaráðnum og Náttúrugripasavnið og Fornminnissavnið vórðu í 2011 skipað undir Søvnum Landsins, sum er stovnur undir Mentamálaráðnum. Í 2013 skipaðu Jarðfeingi, Náttúrugripasavnið og Fornminnissavnið framsýningar sínar í felag í framsýningarhøvlunum hjá landinum í Brekkutúni 6 í Hoyvík undir heitinum Tjóðsavnið.

Ætlanin er, at Náttúrugripasavnið og Fornminnissavnið, sum eru fakligar eindir í Søvnum Landsins, skulu leggjast saman í eina museumsfakliga eind hjá Søvnum Landsins við navninum Tjóðsavnið. Fornminnissavnið er eisini faklig fyrisitingareind á tí antikvariska økinum. Í løtuni virka 6,5 ársverk í tí museala virkseminum hjá Náttúrugripasavninum og umleið 5,5 ársverk í tí museala virkseminum hjá Fornminnissavninum, sum umframt hesar uppgávar nýtir umleið 3,5 ársverk til antikvariska umsiting eftir løgtingslógum og skipanum í sambandi við varðveiting og friðing av fornminnum og bygningum og varðveiting av skipum v.m. Rakstraruppgávarnar í sambandi við virksemini, so sum starvsfólkaumsiting, fíggjarstýring og skjalføring, liggja hjá yvirskipaðu fyrisitingini í Søvnum Landsins, sum eisini hevur stýrisuppgávar eftir hesi lóg, sbr. serligar viðmerkingar til § 25, stk. 1. Ætlanin er, at tað museala og antikvariska virksemini hjá Søvnum Landsins verður skipað við reglugerð eins og virksemini hjá øðrum almennum stovnum so sum Jarðfeingi og Umhvørvisstovuni.

Landsgóðkend søvn

Við støði í ásannan av støðuni í dag, verður í lógaruppskotinum lögð til rættis ein varislig skipan, sum miðar eftir vøkstri og professionalisering av tí museala virkseminum hjá landsgóðkendum søvnum. Skotið verður upp, at fyri at kunna fáa stuðul sum landsgóðkent savn, sum hevur ábyrgd av einum evnisøki ella einum landafrøðiligum virksemissøki í tí landsumfevnandi savnssamstarvinum, skal savnið hava fakligt og fíggjarligt grundarlag fyri at kunna røkja tær 5 høvuðsuppgávarnar í musealum virksemini sambært leiðreglunum hjá ICOM.

Ásannast má, at fleiri av søvnunum, sum í dag fáa landskassastuðul, eitt nú eftir Løgtingslóg nr. 17 um bygdasøvn við mentunarsøguligum týðningi, vanliga nevnd bygdasavnslógin, ikki hava móguleika at útvega sær nøktandi fíggjarligt grundarlag at virka sum søvn við fullum musealum

MENTAMÁLARÁÐIÐ

INNANHÝSIS

virkssemi, oftast tí tey virka í smáum kommunalum eindum við avmarkaðum fíggjarligum móguleikum. Henda støða broytist so hvørt sum kommunur leggja saman í størri eindir ella at søvn samstarva tvørtur um kommunalar eindir.

Skilnaður verður tí gjørdur millum landsgóðkend søvn, sum hava fult musealt virkssemi sbrt. § 2, stk. 1, í lógaruppskotinum, og landsgóðkend søvn, sum hava avmarkað musealt virkssemi sbrt. § 2, stk. 2, í lógaruppskotinum. Til tey fyrru verða sett herd museal dygdarkrøv sum treyt fyri stuðulsveiting, ímeðan linari krøv verða sett til tey seinnu, sum ofta virka á sjálvboðnum støði. Til teirra verða krøv ikki sett til museumsfakligan og fyrisingarligan førleika hjá savnsleiðara og starvsfólki, harundir granskingarførleika.

Í sambandi við stuðulsveiting eftir § 12 verður skilnaður ikki gjørdur millum landsgóðkend søvn, sum hava fult musealt virkssemi sbrt. § 2, stk. 1 og landsgóðkend søvn, sum hava avmarkað musealt virkssemi sbrt. § 2, stk. 2, annað enn við ásetingini í § 12. stk. 4, ið ásetur, at landsstýrismaðurin kann veita søvnum, sum eru góðkend sbrt. § 10, stk. 1, serligan rakstrarstuðul, um savnið hevur virkssemi av serligum musealum týðningi fyri landið, harundir um savnið tekur sær av einu museumsfakligum serøki.

Herd dygdarkrøv

Ætlanin er, at tað skulu fyriskipast vegleiðandi leiðreglur um dygdarkrøv, sum liggja til grund fyri meting av, um eitt savn kann fáa og varðveita landsgóðkenning sum savn, annaðhvørt sum savn við fullum musealum virkssemi ella við avmarkaðum musealum virkssemi. Eyðsæð er, at í minsta lagi somu krøv mugu setast landssøvnum sum landsgóðkendum søvnum við fullum musealum virkssemi.

Talan verður um leiðreglur fyri virkssemi hjá søvnunum og fakligu uppgávu teirra, t.v.s. innsavning, skráseting, varðveiting, gransking og miðlan, eins og fyri hólisviðurskifti og starvsfólk. Ætlanin er, at tað eisini fer at verða lagdur dentur á, at søvnini hava til uppgávu at tryggja nøktandi atkomu hjá fólki við serligum tørvi og miðlan til børn og ung.

Stuðulsskipan

Meginreglan aftan fyri stuðulsskipanina hjá landinum hevur verið og fer framhaldandi at vera, at landskassastuðul til rakstur er grundaður í støddini av stuðlinum, sum eitt savn fær frá øðrum til rakstur.

Sambært lógtingslóg nr. 17 frá 9. mai 1972 um bygdasøvn við mentunarsøguligum týðningi fáa góðkend søvn 60% av góðkendum rakstrarútreiðslum og 50 % av góðkendum íløgum í stuðli úr landskassanum. Søvnini lata inn fíggjarætlanir til góðkenningar, og íløgustuðul verður latin eftir serligari góðkenningarmannagongd sambært lógini.

Lógtingsjáttanin til bygdasøvn hevur higartil verið nøktandi til at lata henda stuðul; men í galdandi bygdasavnslóg er ikki lagt upp fyri, hvussu farast skal fram, um nóg mikið ikki er sett av á lógtingsfíggjarlógini til endamálið. Higartil hevur borið til at stýra hesum gjøgnum góðkenningarmannagongdirnar í sambandi við fíggjarætlanir.

Í 2013 var játtanin til landskassastuðul til góðkend bygdasøvn við mentunarsøguligum týðningi soleiðis býttur við støði í roknskapunum hjá søvnunum fyri 2013:

MENTAMÁLARÁÐIÐ

INNANHÝSIS

Savn	Stuðul til góðkendar rakstrarútreiðslur	Stuðul til góðkendar ílagur	Stuðul til avskrivning av bygningum	Stuðul tilsamans
Sunnbiar Sóknar Bygdasavn	12.653	-	3.794	16.447
Vágs Bygdasavn	56.043	-	-	56.043
Porkeris Bygdasavn	22.900	-	-	22.900
Fornminnissavnið á Mýri, Hovi	18.393	-	1.800	20.193
Tvøroyrar Bygdasavn	82.717	-	-	82.717
Skúvoyar bygdarsavn	3.000	24.292	-	27.292
Sands Bygdasavn	83.244	-	-	83.244
Skopunar Bygdasavn	36.601	-	-	36.601
Sandavágs Bygdasavn	-	-	-	-
Miðvágs Bygdasavn	120.366	-	8.100	128.466
Sørvágs Bygdasavn	56.070	-	-	56.070
Nólsoyar Bygdasavn	11.155	-	-	11.155
Vestmanna Bygdarsavn	21.588	-	-	21.588
Kollafjarðar Bygdasavn	19.577	-	-	19.577
Tórshavnar Býarsavn	56.690	-	-	56.690
Sjóvar Fornminnasavn	36.314	-	-	36.314
Eiðis Bygdasavn	135.218	-	2.625	137.843
Leirvíkar Bygdasavn	-	-	300	300
Gøtu Bygdasavn	212.877	-	836	213.713
Bygdasavnið "Forni"	361.187	-	-	361.187
Bygdasavnið í Nes kommunu	254.210	-	60	254.270
Norðoya Fornminnissavn	946.587	-	-	946.587
Tilsamans	2.547.391	24.292	17.515	2.589.197

Umframt tey landsgóðkendu søvnini eru sum nevnt 5 onnur søvn, sum fáa landskassastuðul eftir lógtingsfíggarlógini uttan aðra løgskipan. Í 2013 var landskassastuðulin til hesi søvn soleiðis býttur:

Savn	Stuðul 2013
Skálin við Skálá, Vági (listasavn)	40.000
Listasavnið á Sandi	40.000
Norðoya Listafelag	40.000
Sjósavnið á Argjum	284.000
Felagið Krígssavnið í Vágum	100.000
Tilsamans	504.000

Í verandi skipan fáa landsgóðkend søvn, t.e. søvn, ið virka eftir lógtingslóg nr. 17 frá 9. mai 1972 um bygdasøvn við mentunarsøguligum týðningi, umframt vanligar rakstrarútreiðslur, eisini landskassastuðul til "leigu av høli o.t. ella rentu og avskrivning av bygningum".

MENTAMÁLARÁÐIÐ

INNANHÝSIS

Í lógaruppskotinum verður skotið upp, at “húsaleiguútreiðslur, veðhaldsrentur og avdrøg verða frádrigin í stuðlinum, sum ikki er landskassastuðul, sum inngongur í grundarlagið fyri áseting av landskassastuðlinum“. Hetta verður grundgivið við grundhugsjónini í stuðulsskipanini um, at ábyrgdin av musealum virkseimi, sum ikki liggur hjá landssøvnnum, liggur hjá lokalum veitarum, og at teir lokalu veitararnir tí eiga at standa fyri fíggarligum raðfestingum í sambandi við hølisviðurskifti hjá einum lokalum savni einsamallir, ímeðan landið stuðlar virkseminum annars.

Sambært roknskapunum hjá søvnunum fyri 2013 vóru útreiðslurnar hjá landskassastuðlaðum søvnnum eftir lógtingslóg nr. 17 frá 9. mai 1972 um bygdasøvn við mentunarsøguligum týðningi til húsaleigu, veðhaldsrentur og avdrøg sum í talvuni niðanfyri:

Savn	Húsaleiga	Veðhalds- rentur	Avdrøg	Avskrivning av bygningum
Sunnbiar Sóknar Bygdasavn	-	10.434	-	6.323
Vágs Bygdasavn	-	39.835	72.000	-
Porkeris Bygdasavn	-	-	-	-
Fornminnisavnið á Mýri, Hovi	-	19.243	-	3.000
Tvøroyrar Bygdasavn	52.000	19.007	-	-
Skúvoyar bygdarsavn	-	-	-	-
Sands Bygdasavn	-	-	-	-
Skopunar Bygdasavn	-	-	-	-
Sandavágs Bygdasavn	-	-	-	-
Miðvágs Bygdasavn	-	-	-	13.500
Sørvágs Bygdasavn	36.000	-	-	-
Nólsoyar Bygdasavn	-	-	-	-
Vestmanna Bygdarsavn	-	-	-	-
Kollafjarðar Bygdasavn	-	-	-	-
Tórshavnar Býarsavn	84.000	-	-	-
Sjóvar Fornminnasavn	14.400	-	-	-
Eiðis Bygdasavn	-	-	-	4.374
Leirvíkar Bygdasavn	-	-	-	500
Gøtu Bygdasavn	-	122	-	1.394
Bygdasavnið "Forni"	-	2.221	14.362	-
Bygdasavnið í Nes kommunu	-	-	-	100
Norðoya Fornminnisavn	-	-	30.789	-
Tilsamans	186.400	90.863	117.151	29.191

Sambært roknskapunum hjá søvnunum fyri 2013 vóru útreiðslurnar hjá landskassastuðlaðum søvnnum eftir lógtingsfíggarlógini til húsaleigu, veðhaldsrentur og avdrøg sum í talvuni niðanfyri:

Savn	Húsaleiga	Veðhalds- rentur	Avdrøg	Avskrivning av bygningum
------	-----------	---------------------	--------	--------------------------------

MENTAMÁLARÁÐIÐ

INNANHÝSIS

Skálin við Skálá, Vági (listasavn)	-	-	-	-
Listasavnið á Sandi	-	-	-	-
Norðoya Listafelag	12.000	-	-	-
Sjósavnið á Argjum	-	-	-	-
Felagið Krígssavnið í Vágum	53.000	-	-	-
Tilsamans	65.000	-	-	-

Í sambandi við fyriskipan av hølum eiga lokalir ábyrgdarhavarar og veitarar at halda seg til leiðreglur hjá ICOM um hetta. Eftir leiðreglunum skal leiðsla savnsins tryggja, at savnið hevur hóskaði høli, har inniumhvørvið ger tað møguligt at røkja uppgávur og endamál savnsins. Víst verður eisini til § 11, stk. 1, pkt. 5, ið ásetur, at hølismstøður skulu góðkennast av einum høgudssavni.

Grundreglan í almennu stuðulsskipanini sambært lógaruppskotinum er, at rakstrarstuðulin úr landskassanum, sum er treytaður av játtanini á lógtingsfíggarlógini, er grundaður á støddina á rakstrarstuðlinum frá øðrum veitarum til virksemd hjá savninum. Víst verður annars til serligu viðmerkingarnar til § 12.

Eftir verandi skipan hevur stuðul eisini verður veittur til íløgur eftir somu skipan sum stuðul til rakstur. Í lógaruppskotinum verður skotið upp, at hetta verður broytt. Ætlanin er, stuðulsveiting til íløgur fer fram gjøgnum skipan um ræðisupphæddir sbrt. § 15.

Ráðgevandi museumsnevnd

Higartil hevur eingin skipan verið at ráðgeva fyrisitingini í sambandi við tað museala virksemd í landinum. Ynskiligt er, at ein tálk skipan verður skipað sum ein nevnd, sum skal innkallast at ráðgeva um viðurskifti, ið eru av áhuga fyri menningina av økinum.

Mett verður, at tað í eini tálkari ráðgevingarskipan skal bera til at innkalla umboð fyri bæði høgudssøvn, landsgóðkend søvn, kommunur og aðrar viðkomandi partar. Uppgávur nevndarinnar verða millum annað at veita landsstýrismanninum ráð um fíggarligar og fakligar raðfestingar í sambandi við tað museala virksemd í landinum.

Betri karmar fyri menning og tvørgangandi átøkum á savnsøkinum

Ætlanin er at skipa ræðisupphæddir til menning av museumsøkinum við eini serligari stuðulsjáttan á lógtingsfíggarlógini. Inn í ræðisupphæddirnar ganga eisini upphæddir úr verandi stuðulsjáttanum, sum ikki hava verið nýttar til at stuðla vanligum rakstri. Endamálið er at skunda undir heildarhugsan og smidleika og at styrkja tvørgangandi átøk og menningarverkætlanir. Tað skal eisini bera til at fáa stuðul til serligar íløgur so sum útvegan av fastogn og keyp av mentanarsøguligum lutum, eins og tað higartil hevur borið til eftir bygdasavnslógini, og eisini til útvegan av listaverkum. Menningaruppgávarnar skulu fremjast í tøttum samstarvi millum søvnini. Ætlanin er, at bæði landssøvn og landsgóðkend søvn skulu kunna søkja um pening úr ræðisupphæddunum.

Áherðsla á atkomu hjá børnum og fólki við serligum tørvi

Í lógaruppskotinum verður áherðsla lögð á, at landssøvn og landsgóðkend søvn skulu veita best møguligar umstøður til fólk við serligum tørvi og at miðla til børn og ung.

MENTAMÁLARÁÐIÐ

INNANHÝSIS

Ásetingin um at veita best møguligar umstøður til fólk við serligum tørvi skal síggjast í sambandi við almenna politikk landsins á hesum øki. Ynskiligt er, at søvnini gerast betri atkomulig bæði gjøgnum innrætting í sambandi við nýbygging ella umbygging og gerð og miðlan av framsýningum.

Ætlanin er, at søvnini í landinum skulu hava ein virknan leiklut í at veita børnum bestu møguleikar fyri mentanarligari uppliving og læring. Børn skulu uppliva søvnini sum ein lið í teirra mentan, og hvørt einstakt savn eigur, við atlit at tess slagi, at meta og laga virksemini sítt í mun til børn og ung. Stevnan at miðla til børn og ung merkir millum annað, at undirvísingartilfar og annað miðlandi tilfar, m.a. á internetinum, eisini er lagað til børn. Eisini kunnu skipast serligar avsláttarskipanir til børn og ung.

Ásetingarnar í lógaruppskotinum um hesi viðurskifti viðvíkja treytum fyri at móttaka landskassastuðul. Viðvíkjandi landssøvnum verður hildið, at tey fylgja landspolitikki á hesum øki.

Ræðisupphæddir

Sambært lógaruppskotinum verður møguleiki veittur fyri serligari stuðulsskipan hjá landssøvnum og landsgóðkendum søvnum, har endamálið er menning av virkseminum, harundir útvegan av fastogn, verkum og lutum.

Stýri fyri mentanararv og náttúruarv

Tann museali parturin av savnsøkinum hevur higartil verið umsitin av Mentamálaráðnum og landsantikvarinum.

1. januar 2011 vóru tey musealu søvnini undir Mentamálaráðnum, t.e. Føroya Fornminnisavni og Føroya Náttúrugripasavni, saman við Føroya Landsbókasavni og Føroya Landsskjalasavni lögð saman í stovnin Søvni Landsins, og landsstýrismaðurin ásetti, at stjórin fyri stovnin eisini røkti embætini sum landsantikvarur, landsbókavørður og landsskjalavørður.

Embætið sum landsantikvarur varð skipað við løgtingslóg nr. 32 frá 2. mai 1952. Í lógini var skipað, at antikvarurin var stjóri á Føroya Fornminnisavni.

Stuðulsjáttanir til søvn, sum ikki eru skipaðar við aðrari lóg enn løgtingsfíggarlógini, hava verið umsitnar av Mentamálaráðnum. Síðan stovnsetingina av Søvnum Landsins eru fleiri av hesum stuðulsjáttanum lagdar til nýggja stovnin at umsita.

Ætlanin er, at embætið sum landsantikvarur verður umskipað til fakligt eftirlit við fornminnum og friðaðum bygningum, skipað eftir lóg um hetta, og at uppgáurnar í sambandi við stuðulsumsiting og landsgóðkenning í sambandi við musealt virksemini verða lagdar til Søvni Landsins. Ætlanin er, at hesar stýrisuppgávur, bæði á tí museala og tí antikvariska økinum, verða røktar í samstarvi við ta museumsfakligu eindina í Søvnum Landsins. Í lógaruppskotinum verður ásett, at landsstýrismaðurin ger nærri reglur um stýrisuppgáurnar hjá Søvnum Landsins í sambandi við lógina.

Ætlanin um at gera Søvni Landsins til eitt museumsstýri er millum annað grundað á eitt ynski um at styrkja fakligheitina í tænastrævingini til landsstýrismannin og umsitingina á økinum.

MENTAMÁLARÁÐIÐ

INNANHÝSIS

Søvn Landsins hava sum stýri fyri mentanararv og náttúruarv stýrisuppgávur á museala økinum, antikvariska økinum, bókasavnsøkinum og skjalasavnsøkinum. Yvirskipað er tað ætlanin, at Søvn Landsins sum stýri fyri tað museala økið, skal taka sær av hesum uppgávum:

- 1) Faklig ráðgeving til Mentamálaráðið og onnur aðalráð, harundir luttøka í gerð av lógaruppskotum og aðrari tænastrætur til landsstýrismann.
- 2) Íverkseting av miðsavnaðum og yvirskipaðum menningartiltøkum, har endamálið er at fremja politisk mál á savnsøkinum og mentanararvsøkinum alment, t.d. talgilding av samlingunum, kanningar av arbeiði savnanna við børnum og ungum, atkomuligheit, avrikssáttmálum v.m.
- 3) Taka sær av fyrisingaruppgávum fyri Mentamálaráðið, harundir umsiting av museumslógini, fyrising av ræðisupphæddum og umsiting av lógtingsfíggarlógargjaltinum v.m.
- 4) Umsiting av miðsavnaðum skráum, harundir at fáa í lag yvirlit yvir samlingar hjá landssøvnum og landsgóðkendum søvnum.
- 5) Museumsfaklig samskipan og ráðgeving til landsgóðkend søvn, harundir at útbyggja samstarvið millum søvnini tvørtur um slógini av søvnum og at skunda undir samskipan av innsavning, gransking og kanningum hjá søvnunum.

Hoyrdir myndugleikar, stovnar og feløg

Hesir myndugleikar, stovnar og feløg eru hoyrd í sambandi við lógaruppskotið:

Løgmansskrivstovan, Fíggjarmálaráðið, Fiskimálaráðið, Vinnumálaráðið, Søvn Landsins, Jarðfeingi, Listasavn Føroya, Sunnbjar Sóknar Bygdasavn, Vágs Bygdasavn, Porkeris Bygdasavn, Fornminnissavnið á Mýri í Hovi, Tvøroyrar Bygdasavn, Skúvoyar bygdarsavn, Sands Bygdasavn, Skopunar Bygdasavn, Sandavágs Bygdasavn, Miðvágs Bygdasavn, Sørvágs Bygdasavn, Nólsoyar Bygdasavn, Vestmanna Bygdarsavn, Kollafjarðar Bygdasavn, Tórshavnar Býarsavn, Sjóvar Fornminnasavn, Eiðis Bygdasavn, Leirvíkar Bygdasavn, Gøtu Bygdasavn, Bygdasavnið "Forni" á Glyvrur, Bygdasavnið í Nes kommunu, Norðoya Fornminnasavn, Skálin við Skála í Vági, Listasavnið á Sandi, Norðoya Listafelag, Sjósavnið á Argjum, Felagið Krígssavnið í Vágum, Føroya kommunufelag, Sumbiar Kommuna, Vágs kommuna, Porkeris kommuna, Hovs kommuna, Tvøroyrar kommuna, Skúvoyar kommuna, Sands kommuna, Skopunar kommuna, Vága kommuna, Sørvágs kommuna, Tórshavnar kommuna, Vestmanna kommuna, Sjóvar kommuna, Eiðis kommuna, Eysturkommuna, Runavíkar kommuna, Nes kommuna, Klaksvíkar kommuna.

Hesir partar hava latið inn hoyringarsvar:

- Arbeidsbólkur við umboðum frá landssøvnunum, settur av landsstýrismanninum at gera viðmerkingar til uppkast til uppskot um museumslóg
- 27 umboð fyri 15 bygdasøvn og onnur søvn
- Jógvan Ravnsfjall, Klaksvík
- Leirvíkar báta- og listasavn
- Fornminnissavnið
- Náttúrugripasavnið
- Jarðfeingi
- Landsbókasavnið
- Fróðskaparsetrið
- Fiskimálaráðið

MENTAMÁLARÁÐIÐ

INNANHÝSIS

- Vinnumálaráðið
- Klaksvíkar kommuna
- Vága kommuna
- Kommunufelagið

Broytingar í lógaruppskotinum í mun til uppskotið, ið var til hoyringar

Grundað á hoyringarsvarini, eru broytingar gjørdar í mun til lógaruppskotið, ið var sent til hoyringar tann 5. januar 2015.

Í upprunaliga uppskotinum vórðu landsgóðkendur søvnini býtt í tveir bólkar við hvør síni stuðulsskipan. Í lógaruppskotinum, sum tað fyriliggur nú, er hetta broytt, so at talan nú er um eina stuðulsskipan fyri øll tey landsgóðkendur søvnini. Herd dygdarkrøv eru framvegis til tey søvn, ið varða av einum ábyrgdarøki í landsumfevnandi savnssamstarvinum, men grundarlagið fyri veiting av stuðli er í útgansstøðinum tað sama fyri øll søvn. Stuðulin verður ásettur við støði í játtanini, sum er til endamálið á lógtingsfíggarlógini, og kann í mesta lagi vera 60 % av góðkendum rakstrarútreiðslum.

Stuttur samandráttur av hoyringarsvarunum

Arbeidsbólkur við umboðum frá landssøvnunum, settur av landsstýrismanninum at gera viðmerkingar til uppkast til uppskot um museumslog.

Arbeidsbólkurin hevur m.a. hesar viðmerkingar:

- Tikið verður undir við og áherðsla lögð á, at høvuðssøvn sbrt. § 9 í lógaruppskotinum hava ráðgevandi og samskipandi ábyrgd av føroyskum samlingum innan mentanar- náttúru- og listasøgu.
- Skotið verður upp, at broytingar verða gjørdar í endamálsorðingini í § 1 og 2 í lógaruppskotinum, m.a. at lógin eisini skal vera galdandi fyri alment fíggaðar stovnar, sum sambært regluverki sínum hava musealar uppgávur.
- Skotið verður upp, at landssøvn verða nevnd tjóðsøvn.
- Mælt verður til, at Listasavn Føroya, sum er ein sjálvsogvarstovnur, ikki verður nevnt landssavn.

Viðmerkingarnar hjá Mentamálaráðnum í sambandi við hoyringarsvarið eru hesar:

- Endamálsorðingin er í ávísan mun endurskoðað.
- Orðingin “landssavn” stendur í mun til orðingina “landsgóðkent savn” í lógaruppskotinum. Mett verður ikki, at orðingin “tjóðsavn” sipar til henda mun.
- Listasavn Føroya er skipað sum sjálvsogvarstovnur við rakstrarjáttan á lógtingsfíggarlógini. Mentamálaráðið metir, at Listasavn Føroya er at meta sum eitt savn hjá landinum, t.e. landssavn, og ikki sum eitt landsgóðkent savn, sum fær stuðul frá landinum.

27 umboð fyri 15 bygdasøvn og onnur søvn.

Umboðini hava m.a. hesar viðmerkingar:

- Semja um at lógaruppskotið í fleiri førum er eitt framstig fyri søvnini, ið stimbrar og eggjar til samstarv.
- Mælt verður til, at munur ikki verður gjørdur á landsgóðkendum søvnum við musealum virksemini og landsgóðkendum søvnum við sjálvbodnum virksemini. Hetta verður

MENTAMÁLARÁÐIÐ

INNANHÝSIS

grundgivið við, at móguleikarnir í báðum stuðulsskipanunum eru opnir hjá øllum søvnum, eisini teimum smáu at stimbra sítt virkseml.

- Skotið verður upp, at “høvuðsstuðulsveitarar” í lógaruppskotinum verða nevndir “aðrir stuðulsveitarar”.
- Mælt verður til at varðveita stuðulsskipanina í verandi bygðasavnslóg við smávegis broytingum, og at stuðulsskipanin verður orðað soleiðis, at landið letur landsgóðkendum søvnum 60% av góðkendum rakstrarútreiðslum og 50% av góðkendum fløguútreiðslum í stuðli.
- Mælt verður til, at skiftistíðin verður 5 ár, um viðmerkingarnar frá umboðunum ikki verða tiknar til eftirtektar.

Viðmerkingarnar hjá Mentamálaráðnum í sambandi við hoyringarsvarið eru hesar:

- Orsøkin til, at tað í lógaruppskotinum verður skilt ímillum landsgóðkend søvn við fullum musealum virkseml og landsgóðkend søvn, sum hava avmarkað musealt virkseml er, at musealt virkseml virkar eftir altjóða leiðreglum, millum annað um fakligan standard, sum tey flestu bygðasøvnini, sum eru landsgóðkend eftir bygðasavnslógini, ikki megna at uppfylla. Sambært altjóða leiðreglum snýr musealt virkseml seg um tær 5 høvuðsuppgávurnar, innsavning, skráseting, varðveiting, gransking og miðlan, sum eru sínámillum samanknýttar. Tey flestu bygðasøvnini, sum í dag fáa stuðul frá tí almenna, virka ikki á yrkisligum støði við arbeiðsmegi við fakligari útbúgving og hava millum annað ikki gransking. Eitt savn, sum ikki røkir eina av nevndu høvuðsuppgávum, hevur so statt ikki fult musealt virkseml. Hóast hetta, so er tað Mentamálaráðnum greitt, at landsgóðkendu bygðasøvnini hava týðning fyri tað musealu innsavningina og skrásetingina í landinum, og at tað av teirri orsøk eisini hevur týðning, at tey taka lut í tí landsumfevnandi savnssamstarvinum, sum ætlanin er at lógin um musealt virkseml skal fyriskipa og menna. Mentamálaráðið tekur undir við, at lógin eigur at eggja til menning av øllum søvnum í landinum, eisini teimum smæstu. Sambært stuðulsskipanini í lógaruppskotinum er menningin tengd at teimum fíggjarligum kørmunum hjá søvnunum, harundir eisini játtanini á løgtingsfíggjarlógini.
- Við hugtakinum “høvuðsstuðulsveitari” verður dentur lagdur á, at tað er lokalsamfelagið, sum hevur høvuðsábyrgdina av tí lokala savnsvirksemlinum. Mett verður ikki, at verandi skipan um, at landið letur 60% av rakstrarútreiðslum og 50% av fløgum í stuðli, er í tráð við § 1 í løgtingslóg um landsins játtanarskipan, har ásett er, at eingin útreiðsla má verða goldin, er játtan ikki útvegað frammanundan. Tí er neyðugt, at stuðulsskipanin verður broytt. Í lógaruppskotinum verður tað ásett, at stuðulin verður ásettur við støði í játtanini, sum á løgtingsfíggjarlógini er sett av til endamálið, og kann í mesta lagi vera 60 % av góðkendum rakstrarútreiðslum. Stuðul til fløgur kann verða veittur við ræðisupphæddum.

Jógván Ravnsfjall, Klaksvík

- Mælt verður til, at lógaruppskotið málsliga verður viðgjørt av Føroyamálsdeildini á Fróðskaparsetrinum.

Viðmerkingarnar hjá Mentamálaráðnum í sambandi við hoyringarsvarið eru hesar:

- Museumsfakligu hugtøkini í lógaruppskotinum eru umrødd við Málráðið.

Leirvíkar báta- og listasavn

- Viðmerkt verður, at øll søvn eiga at verða vird og líka stillað og fáa somu sømdir.

MENTAMÁLARÁÐIÐ

INNANHÝSIS

Viðmerkingarnar hjá Mentamálaráðnum í sambandi við hoyringarsvarið eru hesar:

- Í lógaruppskotinum verður ásett, at øll søvn, ið ynskja tað, kunnu søkja um at gerast landsgóðkend søvn.

Fornminnisavnið

- Hildið verður, at tað er óheppið, at Søvn Landsins ikki hava eina stovnslóg, og at viðurskifti, sum fyrr vóru partar av lógunum fyri einstøku stovnarnar, einans verða umrødd í viðmerkingum til lógina, eitt nú um embætini sum landsantikvarur, landsbókavørður og landsskjalavørður.
- Skotið verður upp at broyta orðingar í endamálsorðingini, § 2 stk, 1, pkt. 2 og 3.
- Mælt verður til, at navnið “Føroya Fornminnisavnið” verður nýtt ístaðin fyri navnið “Fornminnisavnið”.
- Mælt verður til, at orðingarnar um virkisøkið hjá Føroya Fornminnisavni í galdandi lóg um fornminnisavnið eisini verða nýttar í museumslóginum.
- Hildið verður, at faklig umboð fyri høvuðssøvnini eiga at vera við í museumsnevndini.
- Mett verður, at tað er ógreitt, hvussu arbeidsbýtið er millum stýrisuppgávur hjá Søvnum Landsins og uppgávur, sum eru tengdar at fakligu eindunum í Søvnum Landsins. Hildið verður eisini, at landsantikvarurin eigur at vera knýttur til fakligu fyrisingareindina.

Viðmerkingarnar hjá Mentamálaráðnum í sambandi við hoyringarsvarið eru hesar:

- Lógaruppskotið er ein rammulóg fyri musealt virksemi í Føroyum og ikki ætlað at vera ein stovnslóg. Lagt verður upp til, at virkseimið hjá Søvnum Landsins verður skipað við reglugerð eins og aðrir almennir stovnar, so sum Jarðfeingi og Umhvørvisstovan.
- Nøvnini í lógini eru nøvn, sum verða nýtt í dag.
- Ætlanin er, at høvuðssøvnini hava umboð í museumsnevndini.
- Viðmerkingin um, at arbeidsbýtið millum stýrisuppgávur og fakligar uppgávur er ógreitt, tykist vera grundað á vantandi fatan av, at Søvn Landsins sambært avgerð landsstýrismansins bæði fyrisitur stýrisuppgávur landsstýrismansins og tær fakligu eindirnar, sum eru lagdar til stovnin at fyrisita.

Náttúrugripasavnið

- Mett verður ikki, at tað er ráðiligt at viðmerkja staklutir í lógaruppskotinum, vísandi til, at tað eru ov nógv yvirskipað ivamál, m.a. viðvíkjandi skipanum, ið eru teimum fremmandar og viðurskiftum í sambandi við museumsnevnd.
- Viðmerkt verður, at Náttúrugripasavnið ikki er sloppið at mynda teir partar av lógaruppskotinum, sum eru viðkomandi fyri teirra fakøki.

Viðmerkingarnar hjá Mentamálaráðnum í sambandi við hoyringarsvarið eru hesar:

- Viðmerkt er ikki, hvørji yvirskipað ivamál talan er um. Hugsjónarliga byggir lógaruppskotið á leiðreglur hjá altjóða museumsfelagsskapinum ICOM og norðurlenska museumsloggávu.
- Náttúrugripasavnið hevur verið umboðað í áðurnevnda arbeidsbólki við umboðum frá landssøvnunum, settur av landsstýrismanninum at gera viðmerkingar til uppkast til uppskot um museumslóg. Viðmerkingar, sum í undanhoyring eru komnar frá hesum arbeidsbólki, m.a. frá umboðnum hjá Náttúrugripasavninum, eru í tann mun, tað hevur

MENTAMÁLARÁÐIÐ

INNANHÝSIS

borið til, tiknar við í lógaruppskotinum. Umboðið hjá Náttúrugripasavninum var ikki við í endaliga hoyringarsvarinum hjá nevnda arbeiðsbólki.

Jarðfeingi

- Tikið verður undir við, at tað museala virkseimið í Føroyum verður samskipað og ment, soleiðis sum lagt verður upp til í lógaruppskotinum.
- Víst verður á, at í tann mun lógin leggur nýggjar arbeiðsbyrðar á stovnarnar, eigur hetta at síggjast aftur í játtanini til virkseimið.
- Skotið verður upp at gera smærri málsligar broytingar í ávísum orðingum í lógini.
- Mælt verður til, at museumsnevndin fær neyðugar karmar at virka undir, harundir neyðuga játtan, og at eftirlit og umsitingarligar uppgávur ikki liggja hjá hesi nevnd, men hjá avvarðandi ráðum og stovnum.

Viðmerkingarnar hjá Mentamálaráðnum í sambandi við hoyringarsvarið eru hesar:

- Uppskotini um málsligar broytingar eru í høvuðsheitum tikin til eftirtektar.
- Tilmæli um, at eftirlit og umsitingarligar uppgávur ikki eiga at liggja hjá museumsnevndini er tikið til eftirtektar.

Landsbókasavnið

- Spurt verður um skipanina og dagliga rakstrinum av høvuðssøvnunum, harundir um skipan av leiðslu, heimildir, starvsfólk og førleikar. Eisini verður spurt, um faklig krøv til landsgóðkend søvn við musealum virkseimi ikki eisini er galdandi fyri landssøvnini.
- Í sambandi við herd dygdarkrøv verður spurt, um hetta førir við sær øktar útreiðslur hjá høvuðssøvnunum.
- Mett verður, at tað er ógreitt, hvussu arbeiðsbýtið er millum stýrisuppgávur hjá Søvnum Landsins og uppgávur, sum eru tengdar at fakligu eindunum í Søvnum Landsins. Spurt verður, um ætlanin er at gera serliga lóg fyri stovnin Søvni Landsins.
- Spurt verður, hvussu ætlanin er at tryggja, at nøktandi játtan er til tað museala virkseimið.

Viðmerkingarnar hjá Mentamálaráðnum í sambandi við hoyringarsvarið eru hesar:

- Lógaruppskotið er ein rammulóg fyri musealt virkseimi í Føroyum og ikki ætlað at vera ein stovnslóg. Lagt verður upp til, at virkseimið hjá Søvnum Landsins verður skipað við reglugerð eins og aðrir almennir stovnar, so sum Jarðfeingi og Umhvørvisstovan.
- Mett verður, at tað við tíðini fer at hava við sær øktar útreiðslur fyri høvuðssøvnini at standa fyri menning av tí museala virkseminum í landinum. Menningin er treytað av tøkari játtan á Løgtingsfíggarlógini.
- Viðmerkingin um, at arbeiðsbýtið millum stýrisuppgávur og fakligar uppgávur er ógreitt, tykist vera grundað á vantandi fatan av, at Søvni Landsins sambært avgerð landsstýrismansins bæði fyrisitur stýrisuppgávur landsstýrismansins og tær fakligu eindirnar, sum eru lagdar til stovnin at fyrisita.
- Í lógaruppskotinum verður ásett, at stuðulin til landsgóðkendu søvnini verður ásettur í løgtingsfíggarlógini.

Fróðskaparsetrið

- Mett verður, at lógin átti at havt ásetingar um samstarv millum Fróðskaparsetrið og Søvni Landsins, harundir undirvísingarsamstarv í sambandi við gransking.

MENTAMÁLARÁÐIÐ

INNANHÝSIS

- Spurt verður, um orðaseðlasavn, bandasavn og handritasavn Fróðskaparsetursins eiga at verða fevnd av lógini um musealt virksemi.
- Skotið verður upp at gera málsligar rættingar í endamálsorðingini í § 1.

Viðmerkingarnar hjá Mentamálaráðnum í sambandi við hoyringarsvarið eru hesar:

- Lógaruppskotið snýr seg um musealt virksemi. Mett verður, at møguligt undirvísingar- og granskingarsamstarv eigur at verða avtalað millum stovnar og ikki ásett við lóg.
- Nevndu søvn eru vísindaligar samlingar, og yvirskipað er ikki talan um musealt virksemi. Tó er einki til hindurs fyri, at Fróðskaparsetrið og Søvn Landsins gera avtalu um museal áhugamál í sambandi við nevndu samlingar.
- Endamálsorðingin í § 1, stk. 1 er flutt til alennu viðmerkingarnar.

Fiskimálaráðið

- Mælt verður til at strika endamálsorðingina í § 1, stk. 1.
- Mælt verður til at broyta heitið á lógini, soleiðis at tað framgongur, at talan millum annað er um stuðulslóg.
- Spurt verður, um ein og hvør kann seta á stovn eitt savn og søkja um at fáa landsgóðkenning, og harvið seinni at fáa rætt at søkja um stuðul av landsins fíggarlóg.
- Spurt verður um nærri lýsing av hugtakinum “náttúruarvur” enn lýsingina hjá ICOM.
- Spurt verður um ætlað er at Náttúrugripasavnið skal hava proaktivar uppgávur í mun til skráseting av føroysku náttúruni, harundir hvar markið millum náttúrufyrising og museala virksemið hjá Náttúrugripasavninum gongur. Spurt verður eisini, um Náttúrugripasavnið fer at hava sama virksemi undir museumsológini sum undir galdandi lóg um náttúrugripasavn.
- Spurt verður, hvat hugtakið “musealt virksemi” fevnir um, og hvørji søvn útinna musealar uppgávur. Spurt verður eisini um gransking í sambandi við musealt virksemi.
- Spurt verður um markamótið millum virksemið hjá Umhvørvisstovuni og musealt virksemi innan náttúrusøgu.
- Spurt verður um virksemi hjá Havlívfrøðiligu Royndarstöðini og Havstovuni í mun til lógaruppskotið.
- Spurt verður um, hví søvnini skulu sjónliggera og perspektivera sínar samlingar gjøgnum millumtjóða samstarv.
- Hildið verður, at ásetingarnar í § 10 ikki eru nóg væl útgreinaðar og standa í “skarandi kontrast” til § 11 í lógaruppskotinum.
- Hildið verður, at samlingar hjá landsgóðkendum søvnum, ið gevast við virkseminum, eiga at “fella til” eitt høvðussavn.
- Hildið verður, at kap. 3 og kap. 4 eiga at verða lögð saman.
- Víst verður á, at ásetingarnar um heimildirnar hjá museumsnevndini neyvan eru í samsvari við stýrisskipanarlógina og fyrisingarliga bygnaðin.
- Spurt verður til § 25 um skipan av stýri, og viðmerkt verður, at tað í lógargreinini er ógreitt, hvørjar avgerðir kunnu kærast til landsstýrismannin.

Viðmerkingarnar hjá Mentamálaráðnum í sambandi við hoyringarsvarið eru hesar:

- Tað er ikki óvanligt at hava endamálsorðingar í lóggávu.
- Í lógaruppskotinum verður ásett, at øll søvn, ið ynskja tað, kunnu søkja um at gerast landsgóðkend søvn.

MENTAMÁLARÁÐIÐ

INNANHÝSIS

- Skilmarkingin av hugtakinum “náttúruarvur” hjá ICOM er tengd at skilmarkingini í grein 2 í heimsarvssáttmálanum hjá UNESCO, sum Føroyar hava tikið undir við.
- Ætlanin er, at Náttúrgripasavnið skal skipa sítt virksemi eftir ásetingunum í lógaruppskotinum og sambært reglugerð fyri Søvvn Landsins.
- Í sambandi við spurningin um, hvat hugtakið “musealt virksemi” fevnir um, verður víst til § 2 í lógaruppskotinum og viðmerkingarnar í tí sambandi.
- Í sambandi við spurningin um markamótið millum virkseimið hjá Umhvørvisstovuni og tað museala virkseimið innan náttúrusøgu er at viðmerkja, at Umhvørvisstovan m.a. hevur náttúru- og umhvørvisfyrisingina um hendi, ímeðan tær musealu uppgávarnar innan náttúrusøgu fevna um innsavning, skráseting, varðveiting, gransking og miðlan sum samanknýttar uppgávar.
- Í sambandi við spurningin um virksemini hjá Havlívfrøðiligu Royndarstöðini og Havstovuni í mun til lógaruppskotið er at viðmerkja, at Havlívfrøðiliga Royndarstöðin er eitt inntøkufíggað virksemi hjá Náttúrugripasavninum og Havstovan ein stovnur undir Fiskimálaráðnum. Talan er í hvørgum føri um musealt virksemi.
- Tað er ein týðandi táttur í tí museala virkseminum hjá landinum at sjónliggera og perspektivera samlingarnar bæði í mun til tað heimliga og umheimin.
- § 10 og § 11 eru samanhangandi og skulu tí lesast sum ein heild.
- Viðmerkingin um at leggja kap. 3 og kap. 4 saman er tikin til eftirtektar.
- Viðmerkingin um heimildirnar hjá museumsnevndini í stýrisskipanarlógina verður tikin til eftirtektar.
- Tað er landsstýrismaðurin, sum setur og avtekur stýrið.
- Viðmerkingin í sambandi við kæru verður tikin til eftirtektar.

Vinnumálaráðið

- Onga viðmerking.

Klaksvíkar kommuna

- Tikið verður undir við viðmerkingunum frá umboðunum fyri bygdasøvn og øðrum søvnum og frá Kommunufelagnum.
- Herðsla verður lögð á at hava ásetingar um, at landið letur landsgóðkendum søvnum 60% av góðkendum rakstrarútreiðslum og 50% av góðkendum íløguútreiðslum í stuðli.

Viðmerkingarnar hjá Mentamálaráðnum í sambandi við hoyringarsvarið eru hesar:

- Mett verður ikki, at verandi skipan um, at landið letur 60% av rakstrarútreiðslum og 50% av íløgum í stuðli, er í tráð við § 1 í løgtingslóg um landsins játtanarskipan, har ásett er, at eingin útreiðsla má verða goldin, er játtan ikki útvegað frammanundan. Tí er neyðugt, at stuðulsskipanin verður broytt. Í lógaruppskotinum verður tað ásett, at stuðulin verður ásettur við støði í játtanini, sum á løgtingsfíggarlógini er sett av til endamálið, og kann í mesta lagi vera 60 % av góðkendum rakstrarútreiðslum. Stuðul til íløgur kann verða veittur við ræðisupphæddum.

Vága kommuna

- Mett verður, at lógaruppskotið fer at merkja framstig fyri savnsøkið sum heild, í fyrsta lagi viðvíkjandi endamálsorðingum og ICOM-krøvum, og í øðrum lagi viðvíkjandi ræðisupphæddum og stuðli til serligar íløgur til útvegan av fastogn og keyp av verkum og lutum. Mett verður, at hesar ásetingar kunnu gerast týðandi amboð hjá smærru søvnum

MENTAMÁLARÁÐIÐ

INNANHÝSIS

til menning og vöxtur og eisini samstarv millum sœvn kring fakligar fœrleikar, menning og ítökilig tiltök.

- Spurt verður, um lógaruppskotið fer at skapa verandi bygdasœvnum betri fortreytir, virkisumstœður og menningarmöguleikar.
- Spurt verður, um lógaruppskotið fer at stimbra lokalan samleika og styrkja tjóðskaparliga samleika borgaranna, og eggjar uppskotið til samstarv millum sœvn í ymsum bygdum, býum og kommunum.
- Spurt verður, um broyttu stuðulsreglurnar hava jaligar ella neiligar avleiðingar fyri virkseimið hjá landsgóðkendum sœvnum við sjálvbodnum virkseimi.
- Spurt verður, um lógaruppskotið er í samsvari við endamálsorðingina í § 1, tá tað snýr seg um landsgóðkend sœvn við sjálvbodnum virkseimi.
- Mælt verður til at varðveita ásetingarnar í verandi bygdasavnslóg, at landið letur landsgóðkendum sœvnum 60% av góðkendum rakstrarútreiðslum og 50% av góðkendum ílœguútreiðslum í stuðli.

Viðmerkingarnar hjá Mentamálaráðnum í sambandi við hoyringarsvarið eru hesar:

- Ætlanin við lógaruppskotinum er at skapa karmar fyri at menna tað museala virkseimið í Føroyum, harundir at menna verandi bygdasœvn. Í lógaruppskotinum verður lagt upp til, at landsmyndugleikar, kommunalir myndugleikar og sjálvboðin samstarva um menning av virkseminum.
- Lógaruppskotið leggur upp til breitt samstarv, bæði millum sœvn í ymsum bygdum, býum og kommunum.
- Í lógaruppskotinum verður ásett, at stuðul ikki fæst til húsaleigu og veðhaldsrentur. Eftir galdandi bygdasavnslóg fáa bygdasœvn rakstrarstuðul til húsaleigu, men ikki til veðhaldsrentur. Víst verður annars til almennu viðmerkingarnar í lógaruppskotinum. Í lógaruppskotinum er ásett, at stuðul til ílœgur verða játtaðar gjøgnum skipanina við ræðisupphæddum. Eftir galdandi bygdasavnslóg er stuðul til ílœgur beinleiðis nevndur í lógarásetingini. Mett verður, at skipanin við ræðisupphæddum ger stuðulsskipanina liðiligari, soleiðis at játtað upphædd kann verða raðfest til onnur endamál enn einans til ílœgur í fastogn.
- Mett verður, at tað er samsvar millum endamálsorðingina, tá tað snýr seg um landsgóðkend sœvn við sjálvbodnum virkseimi, nú nevnd “landsgóðkend sœvn við avmarkaðum virkseimisøki” í lógaruppskotinum, tí hesi sœvnini sambært lógaruppskotinum skulu samstarva í tí landsumfatandi savnssamstarvinum. Orsøkin til, at tað í lógaruppskotinum verður skilt ímillum landsgóðkend sœvn við fullum musealum virkseimi og landsgóðkend sœvn, sum hava avmarkað musealt virkseimi er, at musealt virkseimi virkar eftir altjóða leiðreglum, millum annað um fakligan standard, sum tey flestu bygdasœvnini, sum eru landsgóðkend eftir bygdasavnslógini, ikki megna at uppfylla. Sambært altjóða leiðreglum snýr musealt virkseimi seg um tær 5 høvuðsuppgávnar, innsavning, skráseting, varðveiting, gransking og miðlan, sum eru sínámillum samanknýttar. Tey flestu bygdasœvnini, sum í dag fáa stuðul frá tí almenna, virka ikki á yrkisligum stœði við arbeiðsmegi við fakligari útbúgving og hava millum annað ikki gransking. Eitt savn, sum ikki røkir eina av nevndu høvuðsuppgávum, hevur so statt ikki fult musealt virkseimi. Hóast hetta, so er tað Mentamálaráðnum greitt, at landsgóðkendu bygdasœvnini hava týdning fyri tað musealu innsavningina og skrásetingina í landinum, og at tað av teirri orsøk eisini hevur týdning, at tey taka lut í tí landsumfevnandi savnssamstarvinum, sum ætlanin er at lógin um musealt virkseimi skal

MENTAMÁLARÁÐIÐ

INNANHÝSIS

fyriskipa og menna. Mentamálaráðið metir, at lógin kemur at eggja til menning av øllum søvnum í landinum, eisini teimum smæstu. Sambært stuðulsskipanini í lógaruppskotinum er menningin tengd at teimum fíggjarligum kørmunum hjá søvnum, harundir eisini játtanini á løgtingsfíggjarlógini.

- Mett verður ikki, at verandi skipan um, at landið letur 60% av rakstrarútreiðslum og 50% av íløgum í stuðli, er í tráð við § 1 í løgtingslóg um landsins játtanarskipan, har ásett er, at eingin útreiðsla má verða goldin, er játtan ikki útvegað frammanundan. Tí er neyðugt, at stuðulsskipanin verður broytt. Í lógaruppskotinum verður tað ásett, at stuðulin verður ásettur við støði í játtanini, sum á løgtingsfíggjarlógini er sett av til endamálið, og kann í mesta lagi vera 60 % av góðkendum rakstrarútreiðslum. Stuðul til íløgur kann verða veittur við ræðisupphæddum.

Kommunufelagið

- Mett verður, at fíggjarliga ábyrgdin av museumsøkinum í stóran mun verður lögð á kommunurnar, samstundis sum regulering og stýring av økinum í størri mun enn áður verður sentral.
- Mett verður, at vandi er fyri, at stuðulin frá landinum fer at standa í stað ella minka.
- Grundgeving fyri skilnaðinum millum landsgóðkend søvn við musealum virksemi og landsgóðkend søvn við sjálvbodnum virksemi verður eftirlýst. Mett verður, at ásetingarnar vera sera avmarkandi fyri virkismøguleikarnar hjá verandi bygdasøvnum.
- Viðmerkt verður, at starvsfólk á sjálvbodnu søvnum ikki skulu hava fakligar førleikar ella fáast við nakað slag av gransking, og at virkismøguleikarnir hjá sjálvbodnu søvnum tykjast avmarkaðir. Mælt verður tí til, at øll landsgóðkend søvn verða bólkað saman.
- Mælt verður til, at landið letur landsgóðkendum søvnum 60% av góðkendum rakstrarútreiðslum og 50% av góðkendum íløgútreiðslum í stuðli.

Viðmerkingarnar hjá Mentamálaráðnum í sambandi við hoyringarsvarið eru hesar:

- Sambært lógaruppskotinum verður tað ikki álagt kommununum at gjalda til savnsvirksemið í kommununi, og kommunan ger sjálf av, hvussu hon stuðlar tí lokala savnsvirkseminum. Við ásetingini um høvuðsstuðulsveitarar, sum ikki umfatar landið, leggur lógaruppskotið upp til, at kommunurnar í størri mun enn nú kunnu taka ábyrgd av stýringini av tí lokala savnsvirkseminum. Eftir verandi bygdasavnslóg er skipanin tann, at tað er landið, sum góðkennir tað lokala virksemið. Hetta førir við sær, at tað síðani verður væntað av kommununum, at tær stuðla tí lokala savnsvirkseminum, sum sjálvboðin eru farin undir, uttan at kommunurnar hava verið við í tilgongdini.
- Lógaruppskotið leggur upp til økt virksemi og at fleiri søvn kunnu verða landsgóðkend enn sambært galdandi lóg. Sambært lógaruppskotinum er tað eisini upp til kommunalar myndugleikar ella aðrar høvuðsstuðulsveitarar at regulera og stýra savnsvirkseminum í lokaløkinum.
- Orsøkin til, at tað í lógaruppskotinum verður skilt ímillum landsgóðkend søvn við fullum musealum virksemi og landsgóðkend søvn, sum hava avmarkað musealt virksemi er, at musealt virksemi virkar eftir altjóða leiðreglum, millum annað um fakligan standard, sum tey flestu bygdasøvnini, sum eru landsgóðkend eftir bygdasavnslógini, ikki megna at uppfylla. Sambært altjóða leiðreglum snýr musealt virksemi seg um tær 5 høvuðsuppgávurnar, innsavning, skrúseting, varðveiting, gransking og miðlan, sum eru sínámillum samanknýttar. Tey flestu bygdasøvnini, sum í dag fáa stuðul frá tí almenna,

MENTAMÁLARÁÐIÐ

INNANHÝSIS

virka ikki á yrkisligum støði við arbeiðsmegi við fakligari útbúgving og hava millum annað ikki gransking. Eitt savn, sum ikki røkir eina av nevndu høvuðsuppgávum, hevur so statt ikki fult musealt virksemi. Hóast hetta, so er tað Mentamálaráðnum greitt, at landsgóðkendu bygdasøvnini hava týdning fyri tað musealu innsavningina og skrásetingina í landinum, og at tað av teirri orsök eisini hevur týdning, at tey taka lut í tí landsumfevnandi savnssamstarvinum, sum ætlanin er at lógin um musealt virksemi skal fyriskipa og menna. Mentamálaráðið metir, at lógin kemur at eggja til menning av øllum søvnum í landinum, eisini teimum smæstu. Sambært stuðulsskipanini í lógaruppskotinum er menningin tengd at teimum fíggjarligum kørmunum hjá søvnunum, harundir eisini játtanini á løgtingsfíggjarlógini.

- Viðmerkingin um, at starvsfólk á sjálvbodnu søvnunum ikki skulu hava fakligar førleikar ella fáast við nakað slag av gransking, og at virkismøguleikarnir hjá sjálvbodnu søvnunum eru avmarkaðir, er misskilt, sí annars viðmerkingina omanfyri og almennu viðmerkingarnar um skilnaðin millum landsgóðkend søvn, sum hava fult musealt virksemi og landsgóðkend søvn, sum hava avmarkað musealt virksemi.
- Mett verður ikki, at verandi skipan um, at landið letur 60% av rakstrarútreiðslum og 50% av íløgum í stuðli, er í tráð við § 1 í løgtingslóg um landsins játtanarskipan, har ásett er, at eingin útreiðsla má verða goldin, er játtan ikki útvegað frammanundan. Tí er neyðugt, at stuðulsskipanin verður broytt. Í lógaruppskotinum verður tað ásett, at stuðulin verður ásettur við støði í játtanini, sum á løgtingsfíggjarlógini er sett av til endamálið, og kann í mesta lagi vera 60 % av góðkendum rakstrarútreiðslum. Stuðul til íløgur kann verða veittur við ræðisupphæddum.

Kap. 2 Avleiðingarnar av uppskotinum

Fíggjarligar, umsitingarligar og sosialar avleiðingar av lógaruppskotinum

Stuðulsskipanin sambært lógaruppskotinum verður einfaldari at umsita enn galdandi stuðulsskipan til bygdasøvn. Eisini er hon meira gjøgnumskygd, við tað at landsgóðkendu søvnini longu í løgtingsfíggjarlógarviðgerðini fáa innlit í, hvussu stóra játtan tey kunnu væntast at fáa. Í verandi skipan er hetta innlit treytað av fráboðan um góðkenning av fíggjarætlanum, grundað á ábendingar í løgtingsfíggjarlóg fyri verandi ár um ætlaða játtan í komandi ári. Sambært lógaruppskotinum letur landið ikki stuðul til húsaleigu og veðhaldsrentur, men annars broytir skipanin ikki útgjaldið, um játtanin er hin sama. Sambært roknskapum hjá bygdasøvnunum fyri 2013 fer ásetingin at hava við sær, at umleið 200 tkr. fara at verða umskipaðar.

Fíggingin av húsaleigu og veðhaldsrentum hjá landsgóðkendum søvnum er lögð til høvuðsstuðulsveitararnar, sum kunnu vera kommunalir myndugleikar, áhugafelagsskapir ella kommunalir myndugleikar og áhugafelagsskapir í felag.

Sambært lógaruppskotinum verða stýrisuppgávarnar í sambandi við lógaruppskotið lagdar til Søvn Landsins at umsita. Ilt er at meta um beinleiðis fíggjarligu avleiðingarnar av, at stýrisuppgávur sambært lógaruppskotinum koma aftur at verandi stýrisuppgávum hjá Søvnum Landsins. Skipanin av Søvnum Landsins er grundað á álit um savnsbygnað frá 10. september 2009. Har var ætlanin um at skipa Søvn Landsins sum eitt stýri fyri mentanararv og náttúruarv lögð fram. Lagt varð í álitinum upp til, at uppraðfestingar skuldu gerast í sambandi við hetta,

MENTAMÁLARÁÐIÐ

INNANHÝSIS

men hesar eru ikki gjørdar enn. Neyðugt verður at uppraðfesta tað fakliga virkseimið hjá Søvnum Landsins á tí museala økinum, við setan av einum leiðara fyri hetta. Nevnast kann í hesum sambandi, at tá í stjóri varð settur fyri Søvni Landsins í 2011, kom hesin úr starvi sum stjóri á Føroya Fornminnisavni, og játtan var ikki til at seta annað fólk at røkja tær fakligu uppgávnar, sum hesin røkti. Í løtuni er ein savnvørður, sum eisini hefur aðrar uppgávur, fyribilsettur at røkja fakligu leiðarauppgávuna á Fornminnisavninum. Neyðugt er eisini at uppraðfesta fyrisingina, sum tekur sær av stýrisuppgávum hjá Søvnum Landsins, við setan av einum fulltrúa. Játtan í sambandi við hesar útreiðslur eru ikki beinleiðis tengd at lógaruppskotinum, men neyðug fyri at fáa Søvni Landsins at virka eftir ætlan. Harafturat má roknast við, at tað í sambandi við ráðgevandi museumsnevndina má avsetast meirjáttan til Søvni Landsins upp á 100.000 kr. Eisini skal roknast við, at tørvur verður á játtan til ræðisupphæddir til menning av museumsøkinum og stuðul til serlig átøk og íløgur hjá landssøvnum og landsgóðkendum søvnum.

Rakstrarútreiðslurnar hjá stuðulssøkjandi søvnum í Føroyum vóru í 2013 tilsamans umleið 5,9 mió. kr. Landið veitti søvnunum umleið 3,1 mió. kr. í stuðli. Í talvuni eru hesi tøl útgreinað og mett um, hvørjar avleiðingarnar eru av lógaruppskotinum fyri veitingina av rakstrarstuðli til somu søvn. Tølini eru vegleiðandi.

	Rakstur 2013 (tkr)	Rakstarstuðul 2013 (tkr)	Meting: Góðk. rakstur sbtr lógaruppskoti (tkr)	Max. rakstrarstuðul sbtr lógaruppskoti
Sunnbiar Sóknar Bygdasavn	27	16	21	13
Vágs Bygdasavn	93	56	93	56
Porkeris Bygdasavn	38	23	38	23
Fornminnisavnið á Mýri, Hovi	34	20	31	18
Tvøroyrar Bygdasavn	138	83	86	52
Skúvoyar bygdarsavn	5	3	5	3
Sands Bygdasavn	139	83	139	83
Skopunar Bygdasavn	61	37	61	37
Sandavágs Bygdasavn	-	-	-	-
Miðvágs Bygdasavn	214	128	201	120
Sørvágs Bygdasavn	93	56	57	34
Nólsoyar Bygdasavn	18	11	18	11
Vestmanna Bygdarsavn	36	22	36	22
Kollafjarðar Bygdasavn	94	57	10	6
Tórshavnar Býarsavn	94	57	10	6
Sjóvar Fornminnasavn	61	36	46	28
Eiðis Bygdasavn	230	138	226	135
Leirvíkar Bygdasavn	1	0	-	-
Gøtu Bygdasavn	356	214	355	213
Bygdasavnið í Nes kommunu	424	255	424	254
Bygdasavnið "Forni"	602	361	602	361
Norðoya Fornminnisavni	1.577	946	1.577	946

MENTAMÁLARÁÐIÐ

INNANHÝSIS

Listasavnið á Sandi	177	40 ^{*)}	177	106
Skálin við Skálá	14	40 ^{*)}	14	8
Norðoya Listafelag	31	40 ^{*)}	31	19
Sjósavnið á Argjum	1.044	284 ^{**)}	1.044	626
Krígssavnið	257	100 ^{***)}	204	122
Tilsamans	5.860	3.106	5.507	3.304

*) Játtan á løgtingsfíggjarlógini 2013 til onnur listasøvn, 120 tkr. (Sama játtan 2014 og 2015).

***) Játtan á løgtingsfíggjarlógini 2013 til Sjósavn, 284 tkr. (Sama játtan 2014 og 2015).

****) Játtan á løgtingsfíggjarlógini 2013 til Krígssavn, 100 tkr. (Játtan í 2014 og 2015 er 200 tkr).

Mett verður ikki, at uppskotið hevur serligar fíggjarligar, umsitingarligar, ella umhvørvisligar avleiðingar fyri serstøk øki í landinum.

Mett verður ikki, at lógaruppskotið fær fíggjarligar avleiðingar fyri vinnuna.

Lógaruppskotið hevur ongar avleiðingar fyri umhvørvið.

Í lógaruppskotinum verður áherðsla lögð á, at landssøvn og landsgóðkend søvn skulu veita best møguligar umstøður til fólk við serligum tørvi og at miðla til børn og ung. Ásetingarnar í lógaruppskotinum um hesi viðurskifti viðvíkja treytum fyri at móttaka landskassastuðul. Ásetingarnar í lógaruppskotinum um dygdarkrøv fylgja leiðreglunum hjá altjóða museumsfelagskapinum ICOM, sum er felagsskapur undir UNESCO, har Føroyar fingi atlimaskap í 2009.

Samanumtakandi yvirlit

	Fyri landið/landsmyndugleikar	Fyri kommunalar myndugleikar	Fyri pláss/øki í landinum	Fyri ávísar samfelagsbólkar/felagsskapir	Fyri vinnuna
Fíggjarligar/búskaparligar avleiðingar	Ja	Ja	Ja	Ja	Nei
Umsitingarligar avleiðingar	Ja	Ja	Nei	Nei	Nei
Umhvørvisligar avleiðingar	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei
Avleiðingar í mun til altjóða avtalur og reglur	Ja	Ja	Nei	Nei	Nei
Sosialar avleiðingar				Ja	

MENTAMÁLARÁÐIÐ

INNANHÝSIS

Kap. 3 Serligar viðmerkingar

Til kapitl 1. Øki lógarinnar og virksemsi

Til § 1.

Ásetingin staðfestir, at lógin umfatar landssøvn og landsgóðkend søvn.

Til § 2, stk. 1

Ásetingin lýsir lóggávu og yvirskipaðu uppgávarnar í musealum virksemsi og skipar felags uppgávur savnanna í mun til ábyrgdarøki teirra. Hesar uppgávur fevna um innsavning av lutum og onnur sløg av skjalfesting, skráseting av lutum og varðveitingarvirðum uttan fyri musealu samlingarnar, varðveiting av lutum undir forsvarligum goymslumstøðum og við konservering. Mentanarsøgulig søvn granska m.a. í søguligum, fornfrøðiligum, fólkalívsfrøðiligum og antropologiskum evnum. Listasøvn granska m.a. í listasøgu, listhandverki, arkitekturi og designi. Náttúrusøgulig søvn granska m.a. í náttúruvísindaligum evnum sum djórafrøði, plantufrøði, jarðfrøði og jarðalisfrøði. Harumframt kunnu søvnini hava gransking innan konservering og miðlan. Saman við arbeiðinum við samlingunum hava søvnini til uppgávu at fremja gransking og miðlan við atlit at evnis- og virksemsisøkjum gjøgnum framsýningar- og útgávuvirksemsi.

Ásetingin er grundað á allýsing hjá altjóða museumsfelagsskapinum ICOM av hugtakinum “museum” ella “savn við musealum virksemsi”, sbr. almennu viðmerkingarnar. Ásett verður, at tær 5 høvuðsuppgávarnar í musealum virksemsi, sum eru innsavning, skráseting, varðveiting, gransking og miðlan, eru sínámillum samanknýttar. Hetta merkir, at gransking eigur at vera samanknýtt við og vera grundarlag fyri øðrum uppgávum hjá savninum, men eisini, at innsavning og varðveiting eiga at verða raðfest í mun til týðningin og granskingarliga og miðlanarliga menningarmøguleikan, sum ávikavist ein lutur, verk ella sýni hevur, bæði sæð úr heimligum og alheimsligum sjónarhorni. Endamálið við ásetingini um, at tær 5 høvuðsuppgávarnar skulu fremjast bæði úr heimligum og alheimsligum sjónarhorni er at tryggja samanhag og útsýn.

Endamálið við at gera vitan um mentanararv og náttúruarv Føroya tíðarbæra, atkomuliga og viðkomandi er at skapa grundarlag fyri einum upplýstum samfelag hjá verandi og komandi ættarliðum. Endamálið við at menna nýtslu og týðning av mentanarvi og náttúruarvi fyri borgaran og samfelagið er at skapa gróðrarlíkindi fyri tolsemsi og trivnaði. Hetta verður gjørt við at tryggja mentanararv og náttúruarv til framtíðar nýtslu.

Viðmerkjast skal, at eisini aðrir stovnar, so sum skjalasøvn og bókasøvn, gjøgnum innsavning, skráseting, varðveiting, gransking og miðlan virka fyri at tryggja og varðveita mentanar- og náttúruarv Føroya.

Til § 2, stk. 2

Í ásetingini verður uppgávan hjá landsgóðkendum søvnum, sum ikki hava fult musealt virksemsi, men avmarkað musealt virksemsi, lýst. Hesi søvn svara til verandi bygdasøvn, sum í høvuðsheitum virka á sjálvboðnum grundarlagi og hava ikki gransking. Endamálið við ásetingini er, at tey søvn, sum eru góðkend sum stuðulssøkjandi stovnar eftir galdandi bygdasavnslóg, eisini kunnu søkja um stuðul eftir lógaruppskotinum, hóast tey ikki kunnu metast sum søvn við muselaum virksemsi eftir leiðreglunum hjá ICOM. Talan er um smá søvn við mentanarsøguligum,

MENTAMÁLARÁÐIÐ

INNANHÝSIS

náttúrusøguligum ella listasøguligum virksemi, sum á sínum øki verða mett at hava týðning fyri tað museala virksemið í landinum.

Til § 2, stk. 3

Ásetingin er nýggj í mun til galdandi lóggávu. Ásetingin skipar skyldu savnanna at samstarva innan felags arbeiðsøki fyri at tryggja best møguliga dygd og nýtslu av tilfeingi. Samstarvið millum søvnini fer fram innan innsavning, inn- og útlán av lutum eins og gjøgnum felags kanningar-, granskingar- og miðlanarverkætlanir. Samstarvsviðurskiftini kunnu bæði ganga upp á tvørs av teimum ymisku savnssløgunum og upp á tvørs av kommunumørkum.

Leggjast skal til merkis, at fleiri søvn, serliga landssøvn, harumframt hava samstarvsviðurskifti við søvn og aðrar musealar stovnar uttanlands.

Til § 2, stk. 4

Ásetingin er nýggj í mun til galdandi lóggávu. Sereyðkenni og serliga arbeiðsøkið hjá teimum mentanarsøguligu søvnunum hevur ikki áður verið skipað í lóggávuni. Allýst verður, at tey mentanarsøguligu søvnini í innsavning, gransking og miðlan teirra skulu taka við bæði gongdina og fjølbroytni í lívsumstøðunum hjá fólki og millum ymiskar mentanir.

Til § 2, stk. 5

Ásetingin er nýggj í mun til galdandi lóggávu. Sereyðkenni og serliga arbeiðsøkið hjá teimum náttúrusøguligu søvnunum hevur ikki áður verið skipað í lógini. Allýst verður, at tey náttúrusøgulig søvnini skulu lýsa náttúruna, menningina í henni, nútíðar umhvørvið og samspælið við menniskjað.

Til § 2, stk. 6

Ásetingin er nýggj í mun til galdandi lóggávu. Sereyðkenni og serliga arbeiðsøkið hjá listasøvnnum hevur ikki verið skipað við løgtingslóg. Allýst verður, at listasøvn lýsa myndlistasøguna, áleikandi listarlig yvirbragd og fagurfrøðiliga og fatanarliga vav teirra.

Til kapittul 2. Landssøvn

Til § 3

Ásetingin er nýggj í mun til galdandi lóggávu og ásetir, at landssøvn skulu stovna og halda umboðandi samlingar fyri alt landið, bæði viðvíkjandi mentanarsøgu, náttúrusøgu og list.

Til § 4, stk. 1

Ásetingin er ein umorðing í mun til galdandi áseting í § 2, nr. 3 og 4, í løgtingslóg nr. 32 frá 2. mai 1952 um fornminnissavn. Í ásetingini verður staðfest, at Fornminnissavnið, sum er ein faklig eind í tí musealu deildini í Søvnnum Landsins, nevnd Tjóðsavnid, er mentanarsøguliga savn landsins og høvuðssavn. Uppgávan hjá Fornminnissavninum er at stovna og halda umboðandi samlingar fyri mentan í Føroyum og samband hennara við aðrar mentanir. Ásetingin skal síggjast í sambandi við § 2, stk. 1, har áherðsla verður lögð á, at uppgávarnar verða loystar bæði úr heimligum og alheimsligum sjónarhorni. Vegna samlingar sínar, serligar førleikar og granskingarliga støðu hevur Fornminnissavnið eisini nakrar serligar uppgávar, sbr. stk. 2-5. Víst verður eisini til viðmerkingarnar til § 9.

MENTAMÁLARÁÐIÐ

INNANHÝSIS

Til § 4, stk. 2

Ásetingin er ein umorðing í mun til galdandi ásetingar í § 2, nr. 3, í lögtingslóg nr. 32 frá 2. mai 1952 um fornminnissavn. Ásetingin staðfestir, at tað mentanarsøguliga savnið hjá landinum skal stovna og halda umboðandi samlingar av lutum, sum lýsa føroyska mentanarsøgu. Savnið fær lutir gjøgnum fornfrøðiligt virksemi, avhending til savnið av fundum og lutum og gjøgnum innsavning. Innsavningin fer serliga fram innan mentanarsøgu í nýggjari tíð. Við atliti at vavinum av lutum innan fyri mentanarsøgu í nýggjari tíð má kravið um umboðandi samlingar í royndum tulkast sum eitt felags mál hjá Fornminnissavninum og teimum landsgóðkendu søvnunum innan mentanarsøgu. Ætlað verður, at arbeidsbýtið millum tað mentanarsøguliga savnið hjá landinum og tey landsgóðkendu mentanarsøguligu søvnini fer fram í einum samstarvi millum høvuðssavnið og viðkomandi savn, sbr. § 2, stk. 3.

Til § 4, stk. 3

Ásetingin er nýggj í mun til galdandi lóg um fornminnissavn. Ásetingin staðfestir, at tað mentanarsøguliga savnið hjá landinum, grundað á samlingar tess og uppgávuna sum mentanarsøguligt høvuðssavn, hevur eina serliga skyldu til at sjónliggera og perspektivera samlingarnar við at luttaka í millumtjóða samstarvi.

Til § 4, stk. 4

Ásetingin er nýggj í mun til galdandi lóg um fornminnissavn. Ásetingin staðfestir serligu granskingarligu og miðlanarligu skyldur savnsins sum høvuðssavn. Miðlanarliga hevur Fornminnissavnið sum fakeind í Tjóðsavninum eina serliga skyldu til gjøgnum fastar framsýningar og skiftandi evnisframsýningar at upplýsa alment um føroyska mentanarsøgu frá elstu tíðum til dagin í dag.

Til § 4, stk. 5

Ásetingin er ein umorðing í mun til galdandi ásetingar í § 2, nr. 1 og 2, í lögtingslóg um fornminnissavn og § 1, stk. 3, í lögtingslóg nr. 92 frá 21. desember 2004 um vernd av forn lutum í havinum. Ásetingin merkir, at Fornminnissavnið sum fakeind í Tjóðsavninum varðar av øllum fornfrøðiligum kanningum í Føroyum og føroyskum sjóðki.

Til § 5, stk. 1

Ásetingin er ein umorðing í mun til galdandi áseting í § 2, pkt. a og b, í lögtingslóg nr. 26 frá 17. august 1955 um Føroya náttúrugripasavn. Í ásetingini verður staðfest, at Náttúrugripasavnið, sum er ein faklig eind í tí musealu deildini í Søvnum Landsins, nevnd Tjóðsavnið, er náttúrusøguliga savn landsins og høvuðssavn. Eisini verður staðfest, at jarðfrøðiliga savnið hjá Jarðfeingi, sum upprunaliga lá hjá Føroya náttúrugripasavni, er náttúrusøguligt savn hjá landinum og høvuðssavn á sínum øki. Søvniini hava sum høvuðssøvn sum uppgávu at lýsa kunnleikan til jarðfrøði, jarðalisfrøði, dýr, plantur og annan vitnisburð, sum kann lýsa náttúruna frá upphavi til okkara tíð. Ásetingin ávirkar ikki staðseting savnanna í málsøkjabýti landsstýrismanna. Víst verður eisini til viðmerkingarnar til § 9.

Til § 5, stk. 2

Ásetingin er nýggj í mun til galdandi lóg um náttúrugripasavn. Ásetingin staðfestir, at tey náttúrusøguligu søvnunum hjá landinum skulu stovna og halda umboðandi samlingar av lutum, sum lýsa føroyska náttúru. Ætlað verður, at arbeidsbýtið millum tey náttúrusøguligu høvuðssøvnini og landsgóðkend náttúrusøgulig søvn fer fram í einum samstarvi millum høvuðssøvnini og viðkomandi savn, sbr. § 2, stk. 3, í lógaruppskötinum.

MENTAMÁLARÁÐIÐ

INNANHÝSIS

Til § 5, stk. 3

Ásetingin er nýggj í mun til galdandi lóg um náttúrugripasavn. Ásetingin staðfestir, at tey náttúrusøguligu søvnini hjá landinum, grundað á samlingar teirra og uppgávuna sum náttúrusøgulig høvuðssøvn, hava eina serliga skyldu til at sjónliggera og perspektivera samlingarnar við at luttaka í millumtjóða samstarvi.

Til § 5, stk. 4

Ásetingin er nýggj í mun til galdandi lóg um náttúrugripasavn. Ásetingin staðfestir serligu granskingarligu og miðlanarligu skyldur savnanna sum høvuðssøvn. Miðlanarliga hava Náttúrugripasavnið sum fakeind í Tjóðsavninum og jarðfrøðiliga savnið hjá Jarðfeingi eina serliga skyldu til gjøgnum fastar framsýningar og skiftandi evnisframsýningar at upplýsa alment um føroyska náttúrusøgu frá elstu tíðum til dagin í dag.

Til § 6, stk. 1

Ásetingin er nýggj, tí eingin løgtingslóg hevur higartil skipað hesi viðurskifti. Í ásetingini verður staðfest, at Listasavn Føroya er listasavn landsins og høvuðssavn. Uppgávan hjá listasavni landsins er at lýsa føroyska myndlist og myndlist, sum er viðkomandi fyri landið, í fortíð og nútíð. Vegna samlingar sínar, serligar førleikar og granskingarliga støðu hevur Listasavn Føroya eisini nakrar serligar uppgávur, sbr. stk. 2-4. Víst verður eisini til viðmerkingarnar til § 9.

Til § 6, stk. 2

Ásetingin er nýggj. Ásetingin staðfestir, at Listasavn Føroya sum høvuðssavn fyri myndlist skal stovna og halda eina umboðandi samling fyri føroyska myndlist. Í royndum skal hetta fara fram í einum samstarvi millum Listasavn Føroya og tey landsgóðkendu listasøvnini fyri at tryggja hóskandi tilfeingisnýtslu og sleppa undan uppbygging av líkum samlingum. Ætlað verður, at arbeiðsbýtið millum Listasavn Føroya og tey landsgóðkendu listasøvnini fer fram í einum samstarvi millum Listasavn Føroya og viðkomandi savn, sbr. § 2, stk. 3.

Til § 6, stk. 3

Ásetingin er nýggj. Ásetingin staðfestir, at Listasavn Føroya, grundað á samlingar tess og uppgávuna sum listasøguligt høvuðssavn, hevur eina serliga skyldu til at sjónliggera og perspektivera samlingarnar við at luttaka í millumtjóða samstarvi.

Til § 6, stk. 4

Ásetingin er nýggj. Ásetingin staðfestir serligu granskingarligu og miðlanarligu skyldur listasavnsins sum høvuðssavn. Miðlanarliga hevur Listasavn Føroya eina serliga skyldu til gjøgnum fastar framsýningar og skiftandi evnisframsýningar at upplýsa alment um føroyska listasøgu í fortíð og nútíð.

Til § 7

Ásetingin er nýggj í mun til galdandi lóggávu. Ásetingin staðfestir, at landssøvn hava skyldu til at luttaka í tí landsumfevnandi samstarvinum í sambandi við musealt virkseimi. Ásett verður, at landsstýrismaðurin ger nærri reglur um, hvussu hetta samstarv skal fara fram. Av tí at hesar reglur viðvíkja landssøvnum og landsgóðkendum søvnum og ikki verða vendar mótvegis borgarum, verða tær gjørdar við rundskrivi.

MENTAMÁLARÁÐIÐ

INNANHÝSIS

Til § 8

Ásetingin er nýggj í mun til galdandi lóggávu. Higartil hevur eingin skipan verið fyri, hvussu landsøvn vraka gripir í samlingum sínum. Ein tálmandi vrakingarskipan fremur dygd í innsavningini og skal eisini síggjast í sambandi við, at samlingar savnanna eru uppbygdar yvir mong ár, og at metingin av mentanarsøguligum, náttúrusøguligum ella listsøguligum virði kann skifta yvir tíð. Samlingarnar lýsa tí í sjálvum sær, hvat varð hildið at vera munandi varðveitingarvirði um tað mundið, tá innsavningin fór fram.

Samlingarnar hjá einum savni er teir lutir, sum eru útvegaðir til tær, tvs. eru keyptir av savninum, latnir savninum sum gáva ella fingnir gjøgnum innsavning ella útgrevstur.

Viðvíkjandi landsøvnum vil tað vera vanlig mannagongd, at lutir, sum innganga í samlingarnar, verða innskrivaðir í ognarlista, tvs. talmerktir og skrásettir, skjótast gjørligt eftir móttøku. Á náttúrusøguligum søvnum fer innskriving fram skjótast gjørligt eftir at lutirnir eru viðgjørdir mótstøðuførir.

Innsavning fer fram eftir leiðreglunum í kapittul 2 hjá ICOM, m.a. leiðregluna um uppruna og høviligt nærlagni, sum sigur, at áðrenn tikið verður ímóti einum luti ella slagi eigur alt at verða gjørt fyri at tryggja, at luturin ella slagið, sum verður boðið savninum sum keyp, gáva, lán, arvir ella umbýti, ikki er ólógliga útvegað. Høviligt nærlagni í sambandi við hetta eigur at fáa til vega alla søguna hjá lutinum, eftir at hann varð funnin ella framleiddur.

Lutir, sum enn ikki eru vorðnir talmerktir og skrásettir, eru ein partur av samlingum savnsins, tá avgerð er tikin um innliman, og lutirnir finnast í savnsins varðveitslu. Lutir, sum tað verður umhugað at innlima í samlingarnar og finnast í savnsins varðveitslu sum liður í hesi tilgongd, verða mettir sum deponerað fæ og verða skrásettir sum annað deponerað fæ í samsvari við hetta, tvs. eru fevnd av trygdarreglum og tryggingum hjá savninum.

Høvudsreglan er, at søvn við musealum virksesemi einans útvega sær verk og lutir fyri at innlima teir í samlingarnar. Har tað í sambandi við gávu ella keyp er talan um eina samlaða útvegan, sum lutvís umfatar lutir, sum savnið ynskir at innlima í samlingarnar, og lutvís lutir, sum ynski ikki er um at innlima, innganga teir síðst nevndu ikki í savnið, men verða straks avhendaðir, soleiðis at tað ikki verður talan um eina vraking úr samlingum savnsins.

Lutir, sum verða nýttir í sambandi við undirvísing ella sýning, og sum er fingin til vega til hetta endamál, verða ikki mettir sum partar av samlingunum. Tað sama er galdandi fyri sýningarmodell.

Hesar leiðreglur fyri, hvussu søvn við musealum virksesemi bera seg at við lutum, sum verða innlimaðir í samlingarnar, skulu eisini verða hildnar av landsgóðkendum søvnum, sum fáa stuðul eftir § 12.

Ásetingarnar í § 8 og § 11, stk. 1, nr. 10, forða ikki fyri, at søvn kunnu gera kanningar av einum luti hóast avleiðingin er, at ein noyðist at oyðileggja hann fyri at kunna gera kanningina, t.d. eina kolevni 14-kanning.

MENTAMÁLARÁÐIÐ

INNANHÝSIS

Í sambandi við útdeponeringar kunnu sövnini seta krøv um varðveitslutrygd eftir ítøkiligari meting. Útdeponeraðir lutir ella verk innganga framhaldandi í samlingar savnsins, og tað er ábyrgd savnsins, sum útdeponerar, at lutirnir verða goymdir undir tryggum umstøðum.

Til § 9, stk. 1

Ásetingin er umorðing í mun til § 3, stk. 1, í løgtingslóg nr. 17 frá 9. mai 1972 um bygdasøvn við mentunarsøguligum týdningi. Ásetingin um, at høvuðssøvn veita landsgóðkendum søvnum museumsfakliga vegleiðing, er grundað á, at landssøvnini hava umfatandi samlingar og fakligar førleikar á viðkomandi økjum. Landsstýrismaðurin kann gera reglur um, hvussu umfatandi tann museumsfakliga vegleiðingin, sum høvuðssøvnini skulu veita teimum landsgóðkendu søvnunum, kann vera, og hvussu hon kann verða háttað. Tann museumsfakliga vegleiðingin umfatar t.d. trygdarspurningar, millumtjóða samstarv, fakligar spurningar viðvíkjandi lutum og goymslum, t.e. innsavning, skráseting, varðveiting og miðlan av lutum.

Til § 9, stk. 2

Ásetingin er nýggj, og eingin áseting er um hetta í galdandi lóggávu. Ásetingin skipar, at høvuðssøvnini skulu hava serliga konserveringsfakliga ekspertisu ella samskipa tílka, og at tey varða av serligum konserveringsuppgávum fyri landsgóðkend søvn, tvs. umboða tey í sambandi við, at konserveringsuppgávan verður útint av øðrum. Landsstýrismaðurin kann gera nærri reglur um hetta.

Til § 9, stk. 3

Ásetingin er nýggj. Ásetingin skipar, at útreiðslurnar til serligar konserveringsuppgávur verða hildnar av tí savninum, sum hevur lutin ella verkið í samlingum sínum.

Til kapittul 3. Landsgóðkend søvn

Til § 10, stk. 1

Ásetingin er umorðing av § 2 í bygdasavnslogini. Ásett verður, at landsstýrismaðurin kann veita einum savni landsgóðkenning til stuðulsveiting, um so er, at tað fakliga verður mettt, at savnið í fullan mun megnar at røkja tær musealu uppgávarnar sbrt. § 2, stk. 1, innan eitt serligt evnisøki, t.d. fiskivinnu ella binding, sum hevur týdning fyri alt landið, ella eitt landafrøðiliga avmarkað virksemsøki, sum hevur týdning í landshøpi, og at savnið luttekur í tí landsumfevnandi savnssamstarvinum. Við í ta fakligu metingina verður tikið, at eitt evnisøki, sum stuðulssøkjandi savnið ynskir museumsfakliga ábyrgd av, hevur nøktandi fakliga tyngd fyri at kunna fáa sjálvstøðuga landsgóðkenning ella tað longu er fevnt av góðkendari ábyrgd hjá einum øðrum savni, sum hevur fult musealt virksemi, og um savnið, sum søkir um landsgóðkenning, lýkur treytirnar fyri at fáa landskassastuðul, sbr. ásetingarnar í § 11, stk. 1.

Tá ið ein faklig meting av savninum fyriliggur við tilmæli um landsgóðkenning, tekur landsstýrismaðurin støðu til, um tað í sambandi við fíggjarlógargarbeiðið kann fáast til vega fíggjarligt grundarlag fyri landsgóðkenningini.

Til § 10, stk. 2

Ásetingin er nýggj. Ásett verður, at landsstýrismaðurin kann veita einum savni landsgóðkenning til stuðulsveiting, um so er, at tað fakliga verður mettt, at savnið ikki í fullan mun megnar at røkja tær musealu uppgávarnar sbrt. § 2, stk. 1, men at tað museumsfakliga avmarkað kann luttaka í tí

MENTAMÁLARÁÐIÐ

INNANHÝSIS

landsumfevnanandi savnssamstarvinum, t.e. uttan at røkja granskingaruppgávuna sambært ásetingunum í § 2, stk. 1. Við í ta fakligu metingina verður tikið, at evnisøkið ella landafrøðiliga avmarkaða virkseisøkið ikki longu er fevnt av ábyrgd hjá einum landsgóðkendum savni, sum hevur fult musealt virkseis.

Til § 10, stk. 3

Ásetingin er nýggj. Ásett verður, at landsstýrismaðurin ásetur nærri reglur um landsgóðkenning, harundir um, hvussu landsgóðkend søvn halda samlingar, sum tey varða av vegna samfelagið í samsvari við altjóða ásetingar um musealt virkseis. Hetta merkir, at við í metingini um landsgóðkenning skulu atlit verða tikin til, um eitt stuðulssøkjandi savn verður mettt at kunna lúka treytir fyri musealum virkseis, sum eru ásettar í leiðreglum hjá altjóða museumsfelagsskapinum ICOM.

Til § 10, stk. 4

Um eitt savn hevur fingið landsgóðkenning, veitir landsstýrismaðurin tí stuðul til rakstur eftir § 12.

Til § 10, stk. 5

Ásetingin skal berast saman við § 20 í lógaruppskotinum. Ásetingin slær fast, at landsstýrismaðurin kann kalla aftur eina landsgóðkenning, um savnið ikki uppfyllir treytirnar, sum eru nevndar í § 11.

Til § 10, stk. 6

Ásetingin skipar, at um eitt landsgóðkent savn gevst við at uppfylla treytirnar fyri at vera landsgóðkent, og at landsgóðkenningin grundað á hetta verður afturtikin, sbr. stk. 3, skal landsstýrismaðurin eftir samráðing við høvudsstuðulsveitara savnsins gera av, hvussu áhugamál almenningsins í samlingunum skulu tryggjast. Orsøkin til uppskotið um hesa áseting er ynskið um at tryggja, at samlingar, sum eru stovnaðar, ríknar og varðveittar við almennum stuðli, varandi kunnu koma føroyska samfelagnum til góðar. Uppskotið er eisini galdandi í teimum førum, har savnið og/ella høvudsstuðulsveitari savnsins sjálvur sigur frá sær landsgóðkenningina.

Til § 11, stk. 1

Ásetingin er umorðing av § 1 í lógtingslóg nr. 17 frá 9. mai 1972 um bygdasøvn við mentunarsøguligum týdningi. Talan er um eina røð av tillagingum og neyv lýsingum, sum eru nærri lýstar í sambandi við tær ítøkiligu ásetingarnar. Ásetingin lýsir, hvørjar treytir, sum í høvudsheitum eru av dygdarligum og fyrisitingarligum slag, søvn skulu uppfylla fyri at verða landsgóðkend sum ein ábyrgdarberandi liður í tí museala samstarvinum í landinum.

Til § 11, stk. 1, nr. 1

Ásetingin svarar til galdandi áseting í § 2 í bygdasavnslóginum. Ásetingin viðvíkur eigaraviðurskiftum savnsins. Ásett verður, at savnið skal vera kommunalt ella sjálveigandi ella átt av einum felag, hvørs endamál er savnsrakstur. Stuðul verður ikki veittur til samlingar í privatari ogn ella til feløg v.m., sum hava handilsligt endamál. Ásetingin skipar harafturat, at landsstýrismaðurin kann krevja, at savnið fyrisitingarliga og fíggarliga er frábýtt øðrum stovnum v.m., soleiðis at tað kann tryggjast, at landskassastuðulin verður nýttur til musealt endamál.

Til § 11, stk. 1, nr. 2

MENTAMÁLARÁÐIÐ

INNANHÝSIS

Ásetingin er umorðing av § 1 í bygdasavnslóginu. Sambært viðmerkingunum til bygdasavnslógina frá 1972 skuldi miðast eftir at hava eitt bygdasavn í hvørjari sýslu. Í royndum er hetta, sum frá er liðið, vorðið til, at bygdasøvn hava fingið góðkenning sum stuðulssøkjandi stovnar, um tey hava avmarkað virksemisøki innan fyri kommunumark.

Ásetingin skipar, at evnisøki ella landafrøðiliga virksemisøki savnsins verður skipað við støði í eini fakligari meting, og at góðkenningin av virksemisøkinum og broytingar í tí skulu góðkennast av landsstýrismanninum.

Góðkenningin av einum evnisøki ella landafrøðiligum virksemisøki skal tryggja samskipan og arbeiðsbýti millum søvnini. Ásetingin skipar, at broytingar í evnis- og virksemisøkjum savnanna skulu góðkennast av landsstýrismanninum. Ætlanin við ásetingini er, at verandi bygdasavnsvirksemi kann halda fram, tó so, at treytir ikki verða settar um landafrøðiliga avmarking, og at søvnini, sum ikki hava fult musealt virksemi, kunnu hava eitt virksemisøki, sum bæði kann verða avmarkað viðvíkjandi landafrøði og evni, t.d. bygðarsavn í Porkeri ella savn fyri seinna heimsbardaga.

Til § 11, stk. 1, nr. 3

Ásetingin er umorðing í mun til galdandi áseting í § 2 í bygdasavnslóginu. Ásetingin skipar, at viðtøkur savnsins skulu góðkennast av høvuðsstuðulsveitarara tess, og at landið ikki verður roknað sum høvuðsstuðulsveitari. Harvið verður tryggjað, at savnið hevur staðbundið festi. Høvuðsstuðulsveitarar kunnu vera kommunur, feløg og onnur tílík, sum stuðla tí museala virkseminum í lokaløkinum. Eisini verður ásett, at evnisøkið ella virksemisøkið hjá savninum skal vera ásett í viðtøkunum.

Til § 11, stk. 1, nr. 4

Ásetingin er umorðing í mun til galdandi áseting í § 2 í bygdasavnslóginu. Ásetingin skipar, at høvuðsstuðulsveitararnir, har landið sbt. lógini ikki er at rokna sum høvuðsstuðulsveitari, skulu vera við í stýrinum. Endamálið við ásetingini er at tryggja teimum lokalu stuðulsveitarunum innlit í virksemi savnsins. Eisini verður ásett, at nevndin ikki sjálv skal velja nýggjar limir.

Til § 11, stk. 1, nr. 5

Ásetingin er nýggj í mun til galdandi lóggávu. Ásetingin setir sum treyt fyri landsgóðkenning, at eitt savn hevur nøktandi hølismstøður. Viðvíkjandi krøvum til støðið í sambandi við høli, mugu hesi verða mett við atliti at m.a. goymsluviðurskiftum og trygdarviðurskiftum í hvørjum einstøkum føri. Høvuðssøvnini hava til uppgávu at góðkenna høliviðurskiftini.

Til § 11, stk. 1, nr. 6

Ásetingin er nýggj í mun til galdandi lóg. Ásetingin staðfestir, at savnið skal hava eitt fíggjarligt grundarlag, sum ger tað møguligt at halda eitt dygdarstøði viðvíkjandi museumsfakligum og fyrstingarlíggjum førleika, soleiðis at savnið kann røkja uppgávur sínar sbt. § 2, stk. 1. Støðið viðvíkjandi museumsfakligum førleika viðvíkur innsavning, skráseting, varðveiting, gransking og miðlan. Í hesum sambandi verður dentur eisini lagdur á tey tøkniligu viðurskiftini í mun til uppgávnar, ið savnið skal taka sær av. Hetta krav verður ikki sett til søvn, sum ikki hava fult musealt virksemi, sbr. § 11, stk. 2.

Til § 11, stk. 1, nr. 7

MENTAMÁLARÁÐIÐ

INNANHÝSIS

Ásetingin er nýggj í mun til galdandi lóggávu. Higartil hava eingi krøv verið sett til fakútbúgving hjá savnsleiðarum. Hetta er neyðugt at broyta fyri at halda eitt nøktandi støði, sbr. stk. 1, nr. 6. Ásetingin hevur við sær, at um stuðul verður veittur til løn til museumsfakligan leiðara, verða eisini faklig krøv sett. Fakligu krøvini til leiðaran kunnu tó skifta nógv, tá hugsað verður um stødd stovnsins og viðurskiftini annars á honum. Skotið verður upp, at starvsfólk skulu hava fakliga útbúgving, sum samsvarar við evnisøki ella virksemisøki savnsins. Ein savnsleiðari hevur eina lyklastøðu, og tá ein leiðari skal setast, eigur stýrið sambært leiðreglunum hjá ICOM at geva teimum kunnleikum og førleikum gætur, sum eru neyðugir til tess at kunna røkja savnsleiðarastarvið til fulnar. Førleikakrøvini eiga at fevna um hóskaði intellektuell evni, fakliga vitan og álitandi etiska framferð. Sambært leiðreglunum hjá ICOM skulu starvsfólk setast við støði í tí sakkunnleika, sum krevst fyri at kunna loysa uppgávarnar á ábyrgdarøkinum. Hetta merkir, at savnið skal gera og virka eftir leiðreglum, sum tryggja, at samlingar tess, bæði varandi samlingar og fyribils samlingar, og tann tilhoyrandi skjalfestingin er hóskaði skrásett og atkomulig, og at tey verða latin komandi ættarliðum í so góðum og tryggum standi sum gjørligt við fyriliti fyri verandi vitan og tilfeingi. Eisini merkir hetta, at savnið eigur at hava neyvt eftirlit við støðuni hjá samlingunum fyri at kunna gera av, nær einum luti, slag ella eitt sýni tørvar konservering ella restaurering hjá einum skikkaðum konservatori, har tað týðningarmesta er at tryggja og styrkja lutin, slagið ella sýnið. Alt konsereveringsarbeiði eigur at vera skjalfest og vera so reversibult sum gjørligt, og allar broytingar eiga at vera lættar at kenna aftur frá tí upprunaliga lutinum, slagnum ella sýninum. Harumframt merkir hetta, at um nøkur áhugaósemja skuldi ment seg millum starvsfólk og savn, hava áhugamálini hjá savninum forrættindi. (ICOM pkt. 1.12; 1.14; 2.18; 2.24; 8.12).

Til § 11, stk. 1, nr. 8

Ásetingin er nýggj í mun til galdandi lóggávu. Í ásetingini verður dentur lagdur á, at eitt landsgóðkent savn hevur skyldu til at taka ímóti og fylgja vegleiðing frá einum høvuðssavni.

Til § 11, stk. 1, nr. 9

Ásetingin er nýggj í mun til galdandi lóggávu. Ásetingin staðfestir, at landsgóðkend søvn hava skyldu til at luttaka í tí landsumfevnandi savnssamstarvinum.

Til § 11, stk. 1, nr. 10

Ásetingin er umorðing í mun til galdandi áseting í § 3, stk. 4, í bygdasavnslóginu. Ásetingin skipar, at eitt landsgóðkent savn ikki má skilja lutir úr samlingunum til onnur enn landssøvn og onnur landsgóðkend søvn, uttan so, at landsstýrismaðurin hevur givið serligt loyvi til tess. Víst verður annars til viðmerkingarnar til § 8.

Til § 11, stk. 1, nr. 11

Ásetingin er nýggj. Ásetingin skipar, at landsgóðkend søvn hava skyldu til at boða frá í teimum miðsavnaðu skráunum, sum landið fyriskipar. Endamálið við hesum er, at støðug dagføring verður av skráunum.

Til § 11, stk. 1, nr. 12

Ásetingin er nýggj í mun til bygdasavnslógina. Ásetingin skipar, at tað skal vera almenn atgongd til landsgóðkend søvn til framman undan kunngjördar tíðir.

Til § 11, stk. 1, nr. 13

MENTAMÁLARÁÐIÐ

INNANHÝSIS

Ásetingin er nýggj. Ásetingin skipar, at søvnini skulu geva skúlanæmingum, sum vitja savnið sum liður í undirvísingini, atgongd uttan kostnað. Við skúlanæmingunum meinast næmingar í fólkaskúla, frískúla, miðnámsskúla, tekniskum skúla, næmingum í eftirskúlum og næmingum undir hægri lestri. Harumframt skipar ásetingin, at savnið við atliti at virksemisøkinum skal fáa í lag serlig miðlanarátøk fyri børn, soleiðis at børnini kunnu fáa tær best møguligu mentanarligu upplivingarnar burtur úr savnsvitjanum.

Til § 11, stk. 1, nr. 14

Ásetingin er nýggj. Ásetingin skipar, at søvnini skulu leggja seg eftir best møguligari fysiskari atkomuligheit, atkomuligari miðlan og atkomuligheit til at sansa og uppliva úrvaldar partar av samlingunum til fólk við serligum tørvi og at miðla til børn og ung.

Til § 11, stk. 1, nr. 15

Ásetingin er umorðing í mun til galdandi áseting í § 3 í bygdasavnslóginum. Ásetingin skipar, at savnið á hvørjum ári sendir inn rakstrarætlan, roknskap og frágreiðing um virksemd til høvðusstuðulsveitararnar og landsstýrismannin. Av tí at roknskapurin er grundarlag fyri útrokningini av landskassastuðlinum, og frágreiðingin gevur eina mynd av fyrisiting savnsins av ábyrgdarøkinum, er tað hóskiligt, at hetta tilfar bæði verður sent til høvðusstuðulsveitarar og til landsstýrismannin.

Til § 11, stk. 2

Ásetingin er nýggj. Ásett verður, at fyri at fáa landsgóðkenning til stuðulsveiting eftir § 10, stk. 2, skal savnið ikki lúka treytirnar í § 11, stk. 1, pkt. 6 og 7. Savnið er tå heldur ikki góðkent at taka sær av musealum uppgávum í fullan mun.

Til § 11, stk. 3

Ásetingin er nýggj. Ætlanin við ásetingini er at hava møguleika fyri at seta nærri reglur fyri virksemd savnanna.

Til § 12, stk. 1

Ásetingin er umorðing í mun til galdandi áseting í § 1 í bygdasavnslóginum. Ásett verður, at landsgóðkend søvn fáa árligan rakstrarstuðul.

Til § 12, stk. 2

Ásetingin er umorðing í mun til galdandi áseting í § 4, stk. 1, í bygdasavnslóginum. Ásett verður, at stuðulin er treytaður av játtanini, sum á lógtingsfíggarlóginum er avsett til endamálið, og at stuðulsútgjaldið í mesta lagi kann vera 60% av góðkendum rakstrarútreiðslum sambært lóginum.

Til § 12, stk. 3

Ásetingin er umorðing í mun til galdandi áseting í § 4, stk. 2, í bygdasavnslóginum, har ásett verður, at upp í rakstrarútreiðslurnar verða roknaðar: “Samsýning til starvsfólk, keyp av gripum, røkt av fornminnum, hiti, ljós, reingerð, innbúgv, leiga av høli o.tíl. ella renta og avskrivning av bygningum, savnið hevur, tå tikið verður við, at landið letur 50% í studningi til keyp ella bygging av savnshúsum og til keyp av jarðføstum fornminnum og bygningum, ið kunnu góðtakast sum fornminni”. Í lógaruppskotinum verður ásett, at góðkendar rakstrarútreiðslur fevna um lönir og vanligan rakstur av savninum annars, tó ikki um húsaleiguútreiðslur og útreiðslur til veðhaldsrentur og avdrøg. Í mun til galdandi áseting í § 4, stk. 2, í bygdasavnslóginum, verður stuðul ikki veittur til íløgur í fastogn eftir hesi lógargrein, sbr. viðmerkingar til § 15.

MENTAMÁLARÁÐIÐ

INNANHÝSIS

Stuðul verður heldur ikki veittur til húsaleiguútreiðslur, veðhaldsrentur og avdrög. Víst verður í tí sambandi til skiftisreglur til lógaruppskotið, sbr. § 25, stk. 2, og serligar viðmerkingar í tí sambandi.

Til § 12, stk. 4

Ásetingin er nýggj. Í ásetingini verður møguleiki veittur fyri, at landsstýrismaðurin kann veita søvnum, sum eru landsgóðkend sbrt. § 10, stk. 1, sum søvn við fullum musealum virksemi, serligan rakstrarstuðul, um savnið hevur eitt virksemi, sum verður mett at hava serligan týðning fyri landið. Við ásetingini verður lagt upp til, at eisini onnur enn landið kunnu fígga raksturin av virksemi, sum verður mett at hava serligan museumsfakligan týðning fyri landið.

Til § 12, stk. 5

Ásetingin er nýggj. Ásett verður, at landsstýrismaðurin kann áseta nærri reglur um grundarlag fyri áseting og útgjald av stuðli til landsgóðkend søvn. Hesar reglur fevna m.a. um, nær rakstrarstuðul verður útgoldin og hvussu stuðulsupphæddin verður ásett, t.d. eins og nú við fráboðan framman undan um góðkendan karm ella við eini meiri einfaldari skipan við útgjaldi fyrst í árinum, sum er grundað á miðaltal fyri rakstrarútreiðslur sambært eitt nú trimum teimum seinast góðkendu rakstrarroknskapunum,

Til § 13

Ásetingin er umorðing í mun til galdandi áseting í § 3 í bygdasavnslóginum. Ásetingin skipar, hvat skal henda við samlingunum hjá einum savni, um savnið gevst við virksemi sínum. Í sambandi við, at virksemið steðgar, skulu fara fram samráðingar við høvuðsstuðulsveitarar um samlingar savnsins fyri at taka avgerð um, í hvønn mun ognir savnsins skulu verða yvirtiknar av høvuðsstuðulsveitaranum ella um einum myndugleika ella einum stovni, sum landsstýrismaðurin tilnevnir til hetta. Um annað er tilskilað í viðtøkum savnsins, skal hetta verða góðkent av landsstýrismanninum.

Til kapittul 4. Museumsnevnd

Til § 14

Ásetingin er nýggj. Sambært lógaruppskotinum setir landsstýrismaðurin eina nevnd, sum skal ráðgeva til frama fyri menning av museumsøkinum. Í lógini verður ásett, at landsstýrismaðurin ásetir nærri reglur um nevndina, harundir um, hvørjar uppgávur hon hevur, tal av limum og hvussu hon er samansett. Ætlanin er, at uppgávan hjá museumsnevndini verður at hava innlit í savnsvirksemið í landinum, ráðleggja um museumsfakligar raðfestingar, sum kunnu leggjast til grund fyri áseting av ræðisupphæddum og taka stig til samstarv millum søvnini.

Til kapittul 5. Menning av museumsøkinum

Til § 15

Ásetingin er nýggj. Uppskotið hevur við sær, at landsstýrismaðurin fær møguleika at stovna ræðisupphæddir, haðani stuðul kann verða veittur til menning av museumsøkinum, harundir til at ognar sær fastogn, verk og lutir.

Ætlanin er, at tað úr ræðisupphæddunum skal kunna veitast stuðul til nýmennandi tiltøk og til framtøk til menning av museumsøkinum, bæði fakliga, strukturelt og annað, sum fremja førleikamenning, professionalisering av søvnunum og hvussu tey taka sær av uppgávum sínum.

MENTAMÁLARÁÐIÐ

INNANHÝSIS

Ætlanin er eisini, at tað úr ræðisupphæddunum skal kunna veitast stuðul til keyp av fastogn, verkum og lutum. Ásetingin um hetta kemur í staðin fyri galdandi áseting í § 4, stk. 2, í bygðasavnslóginum um stuðul til íløgur. Væntað verður, at tað kann veitast stuðul til menning á viðkomandi økjum sum t.d. miðlan, talgilding og varðveiting úr ræðisupphæddunum. Víst verður annars til almennu viðmerkingarnar.

Til kapitl 6. Serligar ásetingar

Til § 16

Ásetingin er nýggj. Føroyar hava í 2008 tikið undir við UNESCO-sáttmálanum frá 14. november 1970 viðvíkjandi amboðum at forbjóða og forða ólógligum innflutningi, útflutningi og sølu av mentanarvirðum.

Sambært grein 7 í sáttmálanum skulu lond, sum hava tikið undir við honum, taka neyðug stig í heimligu lóggávuni til at forða, at søvn og líknandi stovnar ogna sær lutir, sum eru ólógliga útfluttir úr einum øðrum landi eftir at sáttmálin var settur í verk.

Ásetingin sipar til støðuna, har tað í einum ítøkiligum máli kann verða víst til ein sáttmála, sum bæði útflytarlandið og Føroyar hava tikið undir við.

Viðvíkjandi vanligu spurninginum um útveganir hjá søvnum av lutum, har forsøgan er ógreið, skal viðmerkjast, at landssøvn, landsgóðkend søvn og søvn við sjálvbodnum virksema eiga at vera varug við tær museumsetisku reglurnar, sum eru samtyktar av altjóða museumsfelagsskapinum ICOM. Í hesum reglum verður ásett, at “Eingin lutur og einki lívfrøðiligt slag eigur at verða innsavnað sum keyp, gáva, lán, arvir ella sum umbýti, uttan so at savnið er sannført um, at ognarrætturin hevur rættargildi. Skjalprógv um lógligan ognarskap í einum landi merkir ikki altíð tað sama sum rættargildur ognarrættur.”

Til kapitl 7. Roknskapur og grannskoðan

Til § 17

Ásetingin er nýggj í mun til galdandi lóggávu. Ásett verður, at stuðul, sum verður veittur sbrt. lógini, skal fylgja reglunum fyri roknskaparhaldi landsins. Roknskapur og grannskoðan fer fram ásetingunum í lógtingslóg nr. 42 frá 4. mai 2009 um landsins játtanarskipan og kunngerðum í sambandi við hesa.

Til § 18

Ásetingin er nýggj í mun til galdandi lóggávu. Ásetingin heimilar, at landsstýrismaðurin kann biðja um meira tilfar frá stuðulsmóttakarum til nýtslu hjá Landsgrannskoðanini í sambandi við neyvri roknskapargjøgnumgongd.

Til § 19

Ásetingin er umórðing av galdandi áseting í § 4, stk. 3, í bygðasavnslóginum. Ásetingin gevur neyðuga heimild fyri, at landsstýrismaðurin í viðkomandi fíggaráari kann útgjalda stuðul sum forskot.

MENTAMÁLARÁÐIÐ

INNANHÝSIS

Til § 20, stk. 1

Ásetingin er nýggj. Ásetingin gevur neyðuga heimild til, at landsstýrismaðurin kann gera av, at givnar tilsøgnir kunnu fella burtur og at longu útgoldin stuðul skal afturrindast, um stuðulsmóttakarinn ikki lýkur treytirnar fyri stuðlinum ella ikki fremur tað væntaða virksemd. Í hesum sambandi verður m.a. miðað eftir, at ásetingin kann verða nýtt, um eitt landsgóðkent savn skúgvar til viks reglurnar um at fáa og varðveita stuðul eftir § 11.

Til § 20, stk. 2.

Reglur um panting. Reglurnar um panting, svara til reglurnar um hetta í § 2 stk. 5 í løgtingslógini um stuðul til mentan og list.

Til kapittul 8. Fyrisiting

Til § 21, stk. 1

Ásetingin er nýggj. Ásetingin skipar, at landsstýrismaðurin kann lata uppgávur og heimildir, sum í uppskotinum eru lagdar til landsstýrismannin, upp í hendur á einum stýri undir Mentamálaráðnum. Víst verður til almennu viðmerkingarnar um hetta, pkt. 5.

Til § 21, stk. 2

Ásetingin er nýggj. Ásetingin skipar, at landsstýrismaðurin kann áseta reglur um atgongd til at kera museumsfakligar avgerðir. Ásetingin tilskilar eisini, at landsstýrismaðurin kann áseta reglur um, hvørjar avgerðir hjá stýrinum ikki kunnu kærast til landsstýrismannin. Við ásetingini verður sipað til avgerðir, sum eru tiknar við støði í fakligum metingum. Talan kann vera um føri, har stýrið tekur eina avgerð í sambandi við stuðul til felagsuppgávur, útveganir við meira, sbr. § 15.

Til § 22

Ásetingin er nýggj. Ásetingin skipar, at landsstýrismaðurin skipar fyri miðsavnaðum skráum fyri mentanarsøgu, náttúrusøgu og list, sum søvnini hava skyldu til at boða frá, sbr. § 11, stk. 1, nr. 11. Innan mentanarsøgu er í løtuni talan um miðsavnaða skrá, sum Kulturstyrelsen í Danmark bjóðar føroyskum søvnum ókeypis. Innan náttúrusøgu og list eru miðsavnaðar skráir ikki tøkar í løtuni.

Til kapittul 9. Skiftisreglur og gildiskoma

Til § 23, stk. 1 og 2

Ásetingin skipar, nær lógin kemur í gildi, og hvørjar lógir samstundis fara úr gildi.

Til § 23, stk. 3

Í skiftisregluni verður ásett, at bygdasøvn, sum eru góðkend sbrt. bygdasavnslógini, hava landsgóðkenning sbrt. § 10, stk. 2, sum er áseting um søvn við avmarkaðum musealum virksemd. Eisini verður ásett, at góðkend bygdasøvn í eini skiftistíð upp á 2 roknskaparár frá ígildisseting av lógini, eisini fáa stuðul til húsaleiguútreiðslur. Roknskaparárið hjá verandi bygdasøvnum er frá 1. januar til 31. desember í roknskaparárinum.

Mentamálaráðið, xx. mars 2015

MENTAMÁLARÁÐIÐ
INNANHÝSIS

Bjørn Kalsø
landstýrismaður

/ Poul Geert Hansen